

Ruokolahden ikäasumisen suunnitelma vuosille 2023–2028

Sisällys

1. Johdanto	2
2. Ikäystävällinen Ruokolahti -hanke	6
3. Mitä tietoa suunnitelmassa on hyödynnetty ikääntyneiden asumisen kehittämisessä?	8
3.1. Ikärakenne ja väestöennusteet	8
3.2. Asuntokunnat.....	10
3.3. Vuokra-asuminen	12
3.4. Ikääntyneiden asumispalvelut	15
3.5. Ikääntyneiden sotepalvelujen käytön vertailua	16
3.6. Ikääntyneiden asumisen ennusteet vuosille 2025, 2030, 2035 ja 2040	20
3.7. Kaavoituksen nykytila ja kaavoitustarpeet	21
3.8. Kunnan peruspalvelut	21
3.9. Julkinen liikenne ja palveluliikenne	23
3.10. Ikääntyneiden kohtaamispaikka Elvinkulma.....	24
3.11. Ikäystävällisen kunnan arviointi	24
3.12. Asumisen kysely kuntalaisille	25
3.13. Ympäristön esteettömyyden nykytila.....	29
3.14. Hyvinvointireitin (Muistireitin) suunnitelmat	31
3.15. Rakennusten kuntotutkimukset ja korjausneuvonta	32
3.16. Asumisen ennakointi ja varautuminen	33
3.17. Asumisen turvallisuus	35
3.18. Kuntalaisten osallisuus ja viestintä.....	36
4. Asumisen yhteisöllisyys ja aktivaattorimalli.....	40
5. Asumisen SWOT – analyysi	42
6. Kunnan haasteet ikääntyneiden asumisen kehittämisessä	50
7. Asumisen aikataulutusta.....	50
8. Hankkeen toimenpide-ehdotukset ikääntyneiden asumisen kehittämisessä ...	51
9. Ikäasumisen suunnitelma ja sen hyödyntäminen	54
9.1. Miten suunnitelma tukee Ruokolahden kuntastrategiaa.....	54
9.2. Miten suunnitelma tukee Etelä-Karjalan hyvinvointialueen strategiaa?.....	55
9.3. Miten suunnitelmassa huomioidaan kansallinen ikäohjelma?.....	55
9.4. Miten suunnitelmassa huomioidaan Etelä-Karjalan ikäpoliittinen ohjelma?	56

1. Johdanto

Etelä-Karjalan hyvinvointialue (Ekhva, aikaisemmin Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystoimi Eksote) järjestää Etelä-Karjalan kuntien puolesta kaikki sosiaali- ja terveyspalvelut. Hyvinvointialue tavoittelee ikäihmisten terveyden edistämiseksi toimintakyvyn ylläpitämistä ja vajausten ennalta ehkäisyä. Maakunnassa tavoitteena on siirtää iäkkäiden jatkuvaa palvelutarvetta hyvinvointia ja terveyttä edistävällä toiminnalla, ennakoivilla, ja iäkkään osallisuutta ja toimintakykyä tukevilla ratkaisulla, hyödyntäen digitalisaatiota, etäpalveluja ja asiakasohjausta. Yhteistyön kehittämiseen panostetaan kuntien ja eri palvelutuottajien kanssa. Hyvinvointialueen palvelurakenne on avoimempainen, ja liikkuviin, digitaalisiin ja kotiin vietäviin palveluihin on panostettu. Pääpaino on ennakoivassa toiminnassa ja Eksoten suunnitelmassa ikääntyneen väestön tukemiseksi 2021-2025 visiona on ikäystävällinen Etelä-Karjala toimintakykyisenä kotona, arjessa ja elämässä.

Ikääntyneiden asuinolojen parantamisessa kuntien ennakointi ja varautuminen on tärkeää. Väestön ikääntymistä asumisen näkökulmasta ei kuitenkaan vielä huomioida riittävästi kunnissa. Terveystoimen ja hyvinvoinnin laitoksen vuoden 2020 kyselyn perusteella vain neljäsosa kunnista on tehnyt ikäasumisen ennakointisuunnitelman, joka on osa vanhuspalveluin mukaista suunnitelmaa ikääntyvän väestön tukemiseksi. Selvityksen perusteella valtaosalla (71 %) kunnista on strateginen näkemys ikääntyvän väestön asumiseen liittyvistä kysymyksistä. Strategiat etenevät kuitenkin toimenpiteiksi vain harvoin – varsinkin pienimmissä kunnissa.

Ikääntyminen näkyy kunnissa muuttuvina asumisen ja palveluiden tarpeina. Jos näitä ei pystytä ennakoimaan eikä näihin tarpeisiin syystä tai toisesta varauduta riittävästi, lopputulos voi näyttäytyä haasteellisena. Haaste liittyy siis ennakoinnin ja varautumisen toteuttamiseen, ei ikääntymiseen itsessään. Asumisen kehittäminen on pitkäjänteistä työtä, jossa valinnat eivät ole aina yksinkertaisia. Vielä yli 75-vuotiaistakin suurin osa asuu kotona, joten ikääntyneiden asumisen

ennakointi ja asumistarpeisiin varautuminen onkin syytä ymmärtää kotona asumisen tukemisena.

Ikääntyneiden lonkkamurtumista noin puolet sattuu asunnoissa. Turvallisen kotona asumisen mahdollisuuksiin vaikuttavat asunnon ominaisuuksien lisäksi erityisesti asuinympäristön esteettömyys, palveluiden saavutettavuus sekä liikkumisen helppous. Ikääntyneiden asuinympäristössä olisi oltava riittävästi helposti saavutettavissa olevia palveluita. Tämä mahdollistaa ikääntyvän itsenäisen toiminnan mahdollisimman kauan. Palveluista merkittävimmät ovat kauppa, apteekki sekä hyvinvointiasema. Kevyenliikenteen väylät lisäävät ikääntyneen turvallista liikuntaa.

Huomion tulee kiinnittyä myös asunnon toimivuuteen esteettömyyden ja turvallisuuden kannalta. Asuntoja voidaan korjata paremmin ikääntyneille sopivaksi. Saneeraus voidaan tehdä omakotitaloihin, rivitaloihin ja kerrostaloihin. Esteettömyyskorjauksissa poistetaan kynnyksiä, lisätään tukikaiteita, poistetaan amme, korjataan hissi tai jälkiasennetaan uusi, lisätään kaiteita kulkuväylien varrelle ja tehostetaan valaistusta. Vanhustyön keskusliiton korjausneuvojat auttavat iäkkäitä ihmisiä kartoittamalla kodin muutostöitä ja neuvomalla korjausavustusten hakemisessa. Ulkona maaston tasaisuuteen ja talvella liukkauden poistoon kiinnitetään erityistä huomiota.

Tulevina vuosina Ruokolahdella on ratkaistava useita ikääntyneiden asumiseen, hoivaan ja elämänlaatuun liittyviä haasteita, jotka kietoutuvat monin tavoin yhteen. Ikääntyneiden määrä kasvaa yli 75 - ja yli 85 -vuotiaiden ikäryhmissä merkittävästi. Itsenäinen ja aktiivinen elämä jatkuu enemmistöllä 80-85-vuotiaaksi asti, mutta sen jälkeen ulkopuolisen avun tarpeen todennäköisyys kasvaa etenkin yksin asuvilla ihmisillä.

Yhtenä haasteena on yksin asuvien ikääntyneiden suuri määrä ja heidän kokemansa yksinäisyys. Ruokolahdella yli puolet (52,5 %) 75-vuotta täyttäneistä kuntalaisista asuu yksin. Tutkimusten perusteella Suomessa 36 - 39 % ikääntyneistä kokee itsensä ainakin toisinaan yksinäiseksi. Yksinäisyyden kokeminen on yleistä etenkin yksin asuvilla ikääntyneillä. 42 prosenttia yksin

asuvista yli 64-vuotiaista koki itsensä yksinäiseksi joskus tai suurimman osan ajasta. Kaikista 75 vuotta täyttäneistä vastaava osuus oli 29 prosenttia. Vuonna 2021 Ruokolahdella asui siis noin 230 yksinäistä 75 vuotta täyttänyttä kuntalaista.

Yksin asuminen omassa kodissa ei ole ainoa syy yksinäisyyden kokemiseen. Yksinäisyyden kokeminen on yleistä myös vanhainkodeissa ja ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, joissa 36 prosenttia asukkaista tunsi itsensä vähintään joskus yksinäiseksi.

Oman lisänsä ikääntyneiden asumiseen Ruokolahdella tuo lakimuutos, jossa iäkkäiden henkilöiden sosiaalihuollon pitkäaikainen laitoshoido tulee lopettaa vuoden 2027 loppuun mennessä. Lakimuutoksen myötä palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen korvattiin yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen termeillä. Käytännössä Ruokolahden palvelukeskus, joka tällä hetkellä tarjoaa pitkäaikaishoitoa, tulee muuttua ympärivuorokautiseksi palveluasumiseksi. 80-luvulla rakennettu kiinteistö ei mahdollista muutosta ilman mittavaa remontointia, eikä sekään takaa nykyajan vaatimusten täyttymistä. Vaihtoehtoisesti tuleekin miettiä uudisrakentamisen mahdollisuutta.

Yhden yksikön lakkautus käynnistää dominoefektin myös muissa nykyisissä asumisen yksiköissä. Etelä-Karjalan hyvinvointialue toivoo kaikkien asumispalvelujen olevan samassa kiinteistössä. Mikäli tämä toteutuu, palvelukeskuksen lisäksi vapautuvat myös Iltatähden ja Ruokorinteen kiinteistöt.

Mihin niitä voidaan tulevaisuudessa hyödyntää? Iltatähden kiinteistön osalta aloitettiin keskustelu ryhmämuotoisen perhehoidon käynnistämisestä. Tiloihin mahtuisi kolme perhehoitajaa tuottamaan perhehoitoa 12 asiakkaalle. Prosessina sekin vie aikaa ja tarvitsee monipuolisia resursseja käynnistyäkseen ja toimiakseen toivotulla tavalla. Toisaalta jos uudisrakentamiseen ei lähdetä, riittääkö Iltatähden nykyinen ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkamäärä varmistamaan toiminnan jatkumisen? Paikkamäärältään pienempikin yksikkö sitoo henkilöstöä suhteessa enemmän kuin isompi yksikkö. Ensisijaisesti

Ruokolahden kunta haluaa taata ikääntyneille kuntalaisilleen huolenpidon ja hoidon omassa kunnassaan niin pitkään kuin se vain on taloudellisesti järkevää ja mahdollista. Ruokorinteen kiinteistön remontoimista ikääntyneiden vuokra-asumisen tarpeisiin selvitetään, kun päätös yhteisöllisen asumisen järjestämispaiikasta tehdään.

Kuntien tulee tehdä ennakoiva ja tulevaisuuteen varautuva arviointi ikäasumisen ja rakentamisen tarpeista alueellaan. Arviossa tulee selvittää ainakin olemassa olevan asuntokanta, tämänhetkinen ja tulevien vuosien asuinaluekohtainen ikääntyneiden määrä ja heidän asumistilanteensa. Lisäksi päätöksenteon tukena on välttämätöntä tietää ikääntyneiden tarpeet ja toiveet asumisen kehittämisen suhteen. Asuntotuotannon suunnittelun ja kehittämisen tulee perustua näihin tietoihin. Lisäksi asumisratkaisuja ja palvelurakennetta tulee kehittää yhdessä siten, että asunnot eivät sijaitse irrallaan palveluista.

Ruokolahdella toteutettiin Ympäristöministeriön Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelman 2020–2022 rahoittama ja Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden/Etelä-Karjalan Hyvinvointialueen hallinnoima Ikäystävällinen Ruokolahti -hanke 1.5.2022 – 30.6.2023. Hankkeen päätavoitteena oli tulevaisuuden asumisratkaisujen selvittäminen ja ikäystävällisyyden kehittäminen Ruokolahdella. Hankkeen toimenpiteistä ja tuloksista koottiin yhteistyön tuloksena Ruokolahden Ikäasumisen suunnitelma, arvio tulevaisuuden ikäasumisen tarpeista. Suunnitelma on ensimmäinen Etelä-Karjalan alueella ja sisältää myös konkreettisia toimenpide-ehdotuksia ikäystävällisen asumisen kehittämiseksi. Suunnitelmassa hyödynnettiin myös Savitaipaleen Ikäystävällinen asuminen -hankkeen ja Taipalsaaren Ikääntyneiden asumisratkaisut -hankkeen sekä muiden saman rahoituksen saaneiden hankkeen tuloksia. Hanke on siis tuottanut Ikäasumisen suunnitelman, mutta ekhva sitoutuminen suunnitelmaan päätetään erikseen (sitoudutaanko koko suunnitelmaan vai osittain) palveluverkkoanalyysin valmistumisen jälkeen syksyllä 2023.

2. Ikäystävällinen Ruokolahti -hanke

Tämän hankkeen päätavoitteena oli tulevaisuuden asumisratkaisujen selvittäminen ja ikäystävällisyyden kehittäminen Ruokolahdella.

Alatavoitteina hankkeessa oli

1. Selvittää Ruokolahden kunnan ikääntyneen väestön asumisratkaisut huomioiden ikärakenteen lisäksi

a)(HE 231/2021 vp) lakiesityksen tuomat muutostarpeet

b) nykyinen asuntokanta (sis. kunnan vuokra-asuminen, kaavoitukselliset ratkaisut)

c) kuntalaisten toiveet asumisesta ja palveluista

d) yhteisöllisyyden toteutuminen erilaisissa asumisen ratkaisuissa

e) ikä- ja muistiystävällisyyden (sis. esteettömyys/helppokulkuisuus) kehittäminen asumisessa ja asuinympäristössä

2. Tarkastella erillisenä ratkaisuna Ruokolahden vanhustentaloyhdistyksen asumisen kokonaisuus asuntokannan korjaus- tai muutostoimenpiteiden selvittämiseksi.

3. Selvittää mahdollisuudet senioriasumiselle ja muille välimuotoisille sekä yhteisöllisille asumismuodoille ikäystävällisten asumisratkaisujen edistämiseksi, esim. ARA-kannan korjaamiseksi ikääntyneille sopivaksi.

4. Lisätä ikääntyneiden asumisen ennakointia

5. Lisätä ikääntyneiden asumisen turvallisuutta

Hankkeen rahoittajana oli Ympäristöministeriön Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelma 2020-2022. Ohjelman painopisteet ja toimenpiteet olivat:

Ennakointi ja varautuminen

- Tuettiin ikääntyneiden kansalaisten omaa asumista koskevaa ennakointia

- Tuettiin kuntien ennakointia ja varautumista ikääntyneiden asumistarpeisiin

Asuntojen korjaaminen ja uustuotannon ratkaisut

- Edistettiin hissien rakentamista olemassa olevaan asuntokantaan
- Edistettiin iäkkäiden ja vammaisten asuntojen korjaus- ja esteettömyysavustuksen käyttöä
- Kehitettiin ja tuotettiin tarpeita vastaavia asumisratkaisuja
- Parannettiin tehostetun palveluasumisen ratkaisuja

Asuinympäristöt

- Kehitettiin asuinympäristöjä ikä- ja muistiystävällisiksi
- Tuettiin ikääntyneiden yhteisöllisyyttä asuinalueilla

Hanketta vei eteenpäin projektiryhmä, johon kuuluivat:

Jaana Hyrkkänen, palvelusihteri (1.5.-30.6.2023)

Kaisa Häkkinen-Paananen, hallintojohtaja, Ruokolahden kunta

Kirsi Koskelainen, projektipäällikkö, Eksote/Ekhva

Jari Leppänen, teknisten palvelujen toimialajohtaja, Ruokolahden kunta

Sari Myryläinen, asumispalvelupäällikkö, Ruokolahden kunta

Marketta Paananen, palvelusihteri (1.5.2023 asti) Ruokolahden kunta

Taina Paananen, kunnanhallituksen pj. Ruokolahden kunta

Jaana Viskari, hanketyöntekijä (1.12.2022-30.6.2023), Eksote/Ekhva

Projektiryhmä kokoontui hankkeen aikana 18 kertaa.

Hankkeen ohjausryhmään kuuluivat edellisten lisäksi:

Anu Koivumäki, Toimintakyky- ja hoivapalvelujen johtaja, Eksote/Ekhva

Timo Kärki, kunnanvaltuuston puheenjohtaja, Ruokolahden kunta

Juhani Liimatta, puheenjohtaja, Ruokolahden vanhusneuvosto

Tea Pitkänen, hanketoiminnan päällikkö, Eksote/Ekhva

Hanna Rönkkönen, palvelupäällikkö, Eksote/Ekhva

Juuso Tamminen, vaikuttavuus- ja tietajohtaja, Ekhva

Merja Tepponen, kehitysjohtaja, Eksote /Ekhva

Lisäksi ohjausryhmän kutsu ja pöytäkirja laitettiin rahoittajan edustajille asuntoneuvos Raija Hynyselle ja erityisasiantuntija Heli Mäntylälle. He osallistuivat kokouksiin mahdollisuuksiensa mukaan. Ohjausryhmän kokouksia pidettiin hankkeen aikana kuusi.

Ikäystävällinen Ruokolahti -hankkeessa tehtiin nykytilan selvitystä ja tulevaisuuden ennusteita ja laskelmia mm. ikääntyneiden määrästä ja asumispalvelujen tarpeesta, asumisen kysely kuntalaisille, kuntalaiskysely hyvinvointireitin ideoimiseksi sekä järjestettiin kaksi asumisen tilaisuutta ja LAB-opiskelijoiden toimesta osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen liittyviä työpajoja kuntalaisille, omaisille ja päättäjille. Opiskelijatyön avulla lähdettiin kehittämään kunnan kotisivujen viestintää ja avattiin Ikäystävällinen Ruokolahti sivusto. Lisäksi vanhusneuvoston kanssa suunniteltiin esteettömyyskartoitusten kohteet ja pidettiin neuvosto ajan tasalla hankkeen toimenpiteistä.

Ostopalveluna toteutettiin esteettömyyskartoituksia Rasilan keskustaa-ajamassa ja hyvinvointireitillä, erilaisia suunnitelmia hyvinvointireitille kentän reitille ja rantareitille, kuntotutkimus vanhustentaloyhdistyksen Säästötien rivitalossa ja ensimmäinen luonnos tilasuunnitelmasta uuteen hybridirakennukseen.

3. Mitä tietoa suunnitelmassa on hyödynnetty ikääntyneiden asumisen kehittämisessä?

3.1. Ikärakenne ja väestöennusteet

Ikärakenne kuvaa ihmisten ikää tietyn alueen sisällä ja väestöennuste kuvaa tulevaa väestönkehitystä. Tilastokeskuksen väestöennusteissa lasketaan, mikä olisi alueen tulevan väestön määrä, jos viime vuosien väestönkehitys jatkuisi samanlaisena.

Etelä-Karjalan alueen väestö vähenee ja ikääntyy samalla kun palveluntarve kasvaa. Etelä-Karjalassa noin 96,4 % 65 vuotta täyttäneistä asuu kotona. Luku on

korkeampi kuin koko maassa keskimäärin. Ruokolahdella yli 65-vuotiaita tulee olemaan ennusteiden mukaan suurin määrä vuonna 2032, jolloin heitä on 1783.

Väestöennuste 31.12.2021 +65 vuotta							
	2021	2025	2030	2035	2040	max. vuosi	65 v. täyttäneet
Imatra	8152	8358	8571	8436	8119	2031	8581
Lappeenranta	17977	18937	19743	20209	20026	2036	20221
Lemi	797	805	865	880	871	2033	884
Luumäki	1594	1666	1709	1726	1680	2033	1731
Parikkala	1895	1888	1873	1793	1655	2021	1895
Rautjärvi	1262	1259	1250	1185	1103	2026	1278
Ruokolahti	1741	1752	1768	1747	1681	2032	1783
Savitaipale	1303	1320	1342	1310	1259	2030	1342
Taipalsaari	1257	1395	1498	1530	1507	2034	1533
Yhteensä	35978	37380	38619	38816	37901	ka 2031	

Taulukko 1. Väestöennuste yli 65-vuotiaista kuntalaisista Etelä-Karjalassa.

Vuonna 2030 Ruokolahdella on 27 yli 65-vuotiaista enemmän kuin nyt. Vuonna 2040 heidän määränsä kääntyy laskuun ja heitä on 60 vähemmän kuin vuonna 2021.

Väestöennuste 31.12.2021 + 65 vuotta					
Ruokolahti	2021	2025	2030	2035	2040
+ 65	1741	1752	1768	1747	1681
% muutos v. 2021		0,63	1,55	0,34	-3,45

Taulukko 2. 65 vuotta täyttäneiden kuntalaisten määrän muutos verrattuna vuoteen 2021.

Vuonna 2030 Ruokolahdella on 171 ja vuonna 2040 lähes 220 yli 75 vuotta täyttäneitä enemmän kuin nyt.

Väestöennuste 31.12.2021 + 75 vuotta					
Ruokolahti	2021	2025	2030	2035	2040
+ 75	798	886	969	1002	1017
% muutos v. 2021		11,03	21,43	25,56	27,44
% yli 65 v.	45,8	50,57	54,81	57,36	60,50

Taulukko 3. 75 vuotta täyttäneiden kuntalaisten määrän muutos verrattuna vuoteen 2021.

Myös eniten palveluja tarvitsevien ikäluokka eli 85 vuotta täyttäneet jatkavat määrällistä kasvuaan 2040 -luvulle asti. Vanhimpien ikäluokkien kasvu v.2021-2040 on 50,59% eli käytännössä vuonna 2030 määrällinen kasvu on vähäistä, mutta vuonna 2040 on 128 yli 85 vuotta täyttänyttä kuntalaista enemmän kuin vuonna 2021 oli.

Väestöennuste 31.12.2021 + 85 vuotta					
Ruokolahti	2021	2025	2030	2035	2040
85-	253	253	261	335	381
% muutos v. 2021		0	3,16	32,41	50,59
% yli 65 v.	14,53	14,44	14,76	19,18	22,67

Taulukko 4. 85 vuotta täyttäneiden kuntalaisten määrän muutos verrattuna vuoteen 2021.

	+65	+75	+85	Kuntalaisia yht.	+65 %
2021	1741	798 (45,84%)	253 (14,53%)	4849	35,90
2025	1752	886 (50,57%)	253 (14,44%)	4574	38,30
2030	1768	969 (54,81)	261 (14,76%)	4277	41,34
2035	1747	1002 (57,36%)	335 (19,18%)	4050	43,14
2040	1681	1017 (60,50%)	381 (22,67%)	3875	41,75
muutos 2021-2040	-60	219	128	-974	

Taulukko 5. Yhteenveto ikääntyneiden määrän muutoksista vuosina 2021-2040.

3.2. Asuntokunnat

Ruokolahden väestöstä noin kolmannes on 65 vuotta täyttäneitä. Ruokolahdella oli 65 vuotta täyttäneitä asukkaita 31.12.2021 laskelmien mukaan 1729. Heistä 96,2 % (1663) asui kotona. Omaishoidon asiakkaita oli 57, säännöllistä kotihoitoa sai 81 ja

lyhytaikaisen perhehoidon asiakkaita oli 13.

Ruokolahdella oli vuonna 2021 noin 2519 asuntokuntaa. Heistä hieman yli 80 % asui omistusasunnossa ja vuokralla hieman vajaa 20 %. Yli 60-vuotiaitten asuntokuntia oli 1473. Heistä omistusasunnossa asui 84 % ja vuokra-asunnossa noin 15 %.

Kaikista asuntokunnista 46 % asui 4 h + k tai isommassa asunnossa, 23% 3 h + k, 22% kaksiossa ja 8% yksiössä. Rivitaloissa asuttiin useimmiten 2 h + k asunnoissa. Lapsiperheet asuivat pääosin omakotitaloissa.

	omakotitalo- tai paritalo	rivitalo	kerrostalo	muut rakennukset
1 henkilö	559	244	244	46
2 henkilöä	848	103	103	11
3 henkilöä	205	17	4	0
4 henkilöä	142	9	4	1
5 henkilöä	48	1	1	1
6 henkilöä	16	0	1	0
7 henkilöä tai enemmän	8	0	0	1
Yhteensä	1825	374	260	60
65 -74 v.	447	91	50	15
75-	361	131	86	25

Taulukko 6. Asuntokuntien vertailu perheen koon ja iän (65-74 v. ja yli 75 vuotiaat) mukaan v. 2021

Ruokolahdella noin 29 % yli 75 vuotiaista asuu haja-asutusalueella. Se on vähiten kaikista maaseutukunnista Etelä-Karjalan alueella. Hissittömissä kerrostaloissa asuu 51 (6,5 %) yli 75-vuotiasta.

Vertailtaessa Ruokolahden ikääntyneiden asumista valtakunnallisesti koko Suomen keskiarvoon, voidaan tehdä seuraavia havaintoja:

- Ruokolahdella on keskimääräistä enemmän 65 vuotta ja 75 vuotta täyttäneiden asuntokuntia ja keskimääräistä vähemmän yksinasuvia kuin muualla Suomessa keskimäärin.

- Ruokolahtelaiset ikääntyneet asuvat kaikissa ikääntyneiden ikäluokissa useimmin kotona kuin keskimääräisesti muualla Suomessa.
- Ruokolahdella on keskimääräistä vähemmän 65 ja 75 vuotta täyttäneiden yhden hengen asuntokuntia

3.3. Vuokra-asuminen

Kunnassa oli vuoden 2021 lopussa Ruokolahden Vuokratalot Oy:n, Ruokolahden Vanhustentaloyhdistyksen ja Ruokolahden kunnan omistuksessa 328 vuokra-asuntoa. Näistä Ruokolahden Vuokratalot Oy:n omistuksessa oli 151 asuntoa, Ruokolahden Vanhustentaloyhdistyksen omistuksessa 59 asuntoa ja kunnan suorassa omistuksessa 118 asuntoa.

Ruokolahden vuokratalot Oy

Vuokra-asunnot ovat pääosin rivitalokiinteistöjä, yli 30 vuotta vanhoja ja esteettömiä itse rakennuksen osalta. Joissakin kohteissa esteettömyys ei toteudu ympäristön osalta. Mikäli ikääntyneiden asumisen tavoitteena on esteettömyys ja palvelujen läheisyys (alle 1 km), ikääntyneille soveltuvia asuntoja on 26. Matkoja mitattaessa on huomioitu kävelymatka Ruokolahden hyvinvointiasemalle. Vuokratalojen asukkaista 33,8 % on yli 65-vuotiaita.

	talotyyppi/ rv	asuntoje n koko	Huoneist ot	vuokra	esteettömy ys	matk a hva
Hannahontie 2-4	rt 2001	58,5- 76,5	8	634,55 - 829,80	kyllä	2,4 km
Järkäletie 4-6	rt 1991	47,5- 85,5	10	506,70 - 912,11	kyllä	2,5 km
Kalliokuja 3 , mäen päällä	kt 1986	30,0- 75,50	2/11	264,47 - 721,66	kaksi asuntoa 1 krs, ei 2.-3, krs	550 m
Kalliokuja 5 mäen päällä	kt 1986	33,0- 75,5	3/11	354,21 - 715,06	kolme asuntoa 1. krs, ei 2-3 krs.	600 m

Lumikontie 14	rt 1989	52,50-54,00	8	567,53 - 583,74	kyllä	550 m
Mertatie 1-3	rt 1992	45,0-75,0	5	404,10 - 673,50	kyllä	3,4 km
Metsäkouluntie 1	rt 1992	47,0-60,5	16	484,24 - 623,33	kyllä	1,7 km
Nällisuontie 11	rt 1989	34-57	16	384,84 - 609,33	kyllä	400 m
Sudenpolku 5 B 4	pt 1987	55,0	1	503,25	kyllä	1 km
Tupaukontie 2	rt 2004	41,0-87,0	9	464,77 - 892,44	kyllä	3,1 km
Ukonpolku 5	rt 1991	40,0-72,0	9	426,0-766,8	kyllä	2,9 km
Veikkojenpolku 2 B 10	rt 1991	54,0	1	495,72	kyllä	1,0 km
Kumparetie 2	rt 1992	40,5-69,5	13	437,11 - 673,65	kyllä	11,0 km
Lampikuja 2	rt 1993	45,5-80,0	11	499,85 - 819,48	kyllä	8,2 km
Lampikuja 4	rt 1991	40,5-774,17	10	448,80 - 774,17	kyllä	8,2 km
Lankilantie 53	rt 1990	43,50-75,0	5	306,24 -528,0	kyllä	25,9 km
Varvikkotie 7	rt 2007-2008	48,0-80,0	7	557,64 - 840,52	kyllä	8,0 km

Taulukko 7. Asuntojen vertailua rakennusvuoden, koon, vuokran suuruuden, esteettömyyden ja välimatkan Ruokolahden hyvinvointiasemalle mukaan.

Ruokolahden vanhustentaloyhdistys ry

Ruokolahden Vanhustentaloyhdistys ry on perustettu v. 1975 parantamaan vanhusten ja eläkeläisten elinolosuhteita. Sen omistuksessa on kunnan keskustassa kaksi rivitalokiinteistöä, joissa on 60 asuinhuoneistoa sekä kerhotila.

Perustajajäseninä ovat kunnan lisäksi olleet Ruokolahden seurakunta sekä eri yhteisöjä.

	talotyyppi/rv	asuntojen koko	Huoneistot	vuokra	esteettömyys	matka hva
Säästötie 16	rt 1985	32-43	20	335,11-441,65	kyllä	240 m
Virastotie 4	rt 1975	27-33	39	322,87-378,21	kyllä	700 m

Taulukko 8. Ruokolahden vanhustentaloyhdistyksen vuokra-asunnot

Säästötien rivitaloissa teetettiin kuntotutkimus ARAn korjausavustuksen hakemista varten. Asunnoista 17 on vuokrattu ja kolme vapaana. Käyttöaste on tällä hetkellä 85 %. Kaikki asukkaat ovat ikäihmisiä. Remontoinnin avulla tarjotaan edullista vuokra-asumista nykyistä parempikuntoisimmissa ja nykyaikaisemmissa asunnoissa.

Virastotien rivitalo on vanha ja sitä ei tulla peruskorjaamaan. Käyttöaste on 84 %. 33 asuntoa on vuokralla, kuusi vapaana ja niistä muutamaa asuntoa ei voi kuntonsa puolesta enää vuokrata. Lähes kaikki asukkaat ovat ikäihmisiä, vain kolme nuorempaa asukasta. Vanhustentaloyhdistyksen asunnoissa huomioitavaa on edullinen vuokra, jolloin pienituloisellakin eläkeläisellä on varaa asua niissä. Asukkaat ovat muutenkin tyytyväisiä asumiseensa talon iästä huolimatta.

Ruokolahden kunta

Kunnalla on lisäksi yksittäisiä asuntoja eri puolella kuntaa. Näistä ainoastaan Nällisuontien 5 asunto soveltuu ikäänntyneelle kokonsa, sijaintinsa ja esteettömyytensä perusteella. Lisäksi kunnalla on kolme huonokuntoista omakotitaloa, joissa ei asu ikäihmisiä. Alppimajan talossa on 11 huoneistoa, joissa enää kolmessa asutaan.

	talotyyppi/rv	Asuntojen koko	vuokra	esteettömyys	matka hva
Rasilantie 58	rt/2002	3 h + k 79m ²	812,19	kyllä	650 m
Kerrostie 6	kt/1975	2 h + k 53,5	525,37	ei, 3. krs	1,4 km

Rinnetie 4	kt/1979	3 h + k 80m	743,02	ei, 2 krs	1,2 km
Lumikontie 12 c 10 mäen päällä	rt/1990	2 h + k 55 m	514,80	kyllä	550 m
Lanajoentie	rt/	2 h + k 63 m2	605,43	kyllä	1,5 km
Tapiontie 28	pt/1990	3 h + k 74 m2	683,02	kyllä	950 m
Tapiontie 40	pt/1991	2 h + k 42 m 3 h + k 74m	395,22 669,70	kyllä	1,2 km
Nällisuontie 5 12 huoneistoa Ikäihmisiä 100%	3 rt/1994	1 h + k (10) 2 h + k (2)	370,76 447,80	kyllä	160 m
Veikkojenpolku 7 huoneistoa Pääosin ikäihmisiä	2 rt/1990	1 h + tk - 3 h + k 39-72 m	317,46- 586,08	kyllä	900 m
Kerrostie 4, 18 asuntoa ei ikäihmisiä	kt/1972	1-4 h + k 30,5- 95 m	294,02- 850,25	ei	1,3 km
Elvinkulma 4 huoneistoa ei ikäihmisiä	2 pt/1992	50-142 m2	507- 1440	kyllä	1,0 km
Mutkapolku 6 3 huoneistoa ei ikäihmisiä	rt/1974	134-147 m	887,88	kyllä	850 m

Taulukko 9. Kunnan yksittäisten asuntojen vertailua iän, koon, vuokran, esteettömyyden ja etäisyyden hyvinvointiasemalta mukaisesti.

3.4. Ikääntyneiden asumispalvelut

Lisäksi kunta omistaa kiinteistöt, joissa Etelä-Karjalan hyvinvointialue tarjoaa erilaisia asumispalveluja. Ruokolahdella järjestetään ympärivuorokautista palveluasumista, yhteisöllistä asumista sekä laitoshoittoa, joka tulee lakkauttaa vuoden 2027 loppuun mennessä.

Ruokolahden palvelukeskus on Ruokolahdella sijaitseva **vuoro- sekä pitkäaikaishoitoa tarjoava asumisen yksikkö**. Palvelukeskuksessa asukkaat ovat pääosin pitkäaikaishoidossa olevia ikäihmisiä. Asukaspaikkoja on 28. Vuorohoitopaikat on tarkoitettu omaishoidettaville asiakkaille.

Ympäri vuorokautista palveluasumista tarjoavassa Iltatähdessä (Nällisuontie 5 D) on 18 asuntoa ja 17 asukaspaikkaa, koko 31 m² (jyvitettyjä neliötä), vuokra 339,76 €. Tilat ovat esteettömiä.

Yhteisöllinen asuminen on asumismuoto ikääntyneille, jotka tarvitsevat soveltuvan asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa. Yhteisöllinen asuminen eroaa ympärivuorokautisesta palveluasumisesta siten, että se ei pääsääntöisesti sisällä ympärivuorokautista hoitoa ja huolenpitoa. Yhteisöllinen asuminen on tarkoitettu henkilölle, joka tarvitsee päivä- ja ilta-aikaan hoivaa ja huolenpitoa. Rakennuksen tilat ovat esteettömät ja oman vuokra-asunnon lisäksi on käytössä yhteisiä tiloja. Henkilökuntaa on paikalla aamusta iltaan. Asukkaan yöaikainen avun tarve järjestetään ympärivuorokautisen asumisyksikön henkilökunnan toimesta.

Yhteisöllistä asumista tarjoavan Ruokorinteen (Nällisuontie 5 E) yläkerrassa on 11 asuinhuonetta, koko 33 m² (jyvitettyjä neliötä), vuokra 366,49 €. Kiinteistön alakerrassa on viisi asuinhuoneistoa, koko 50 m², vuokra 480 €. Tilat ovat esteettömiä. Toimila on 10-paikkainen yhteisöllisen asumisen yksikkö Ruokolahden palvelukeskuksen yhteydessä. Kiinteistössä on 10 huonetta, joista kaksi asuntoa jakaa yhteisen wc:n. Asuntojen koko 24,5 m² (jyvitettyjä neliötä). Vuokra on 232,26 €.

Nällisuontie 9 rivitalossa (rv. 1989) on kahdeksan huoneistoa. Asuntojen koko 33-61,5 m². Vuokra 304,26 - 564,57 €. Talo on esteetön. Noin puolet asukkaista on ikäihmisiä.

3.5. Ikääntyneiden sotepalvelujen käytön vertailua

65 vuotta täyttäneistä Etelä-Karjalaisista omaishoidettavia oli 858. Kotihoidon asiakkaita oli 1618 ja perhehoidossa oli 173 asiakasta. Ruokolahdella samassa ikäryhmässä omaishoidettavia oli 65, kotihoidon asiakkaita 70 ja perhehoitoa

käytti 13 asiakasta.

Vertailtaessa Etelä-Karjalan kuntia Ruokolahdella oli neljänneksi eniten 65 vuotta täyttäneitä kuntalaisia. Omassa kodissa heistä asuu 96 %, joka on toiseksi vähiten Etelä-Karjalan kunnista. Omaishoidettavia on ikäryhmästä 3,65 %. Yhteisöllisessä asumisessa asui 25 kuntalaista, joka on prosentuaalisesti eniten yhdessä Taipalsaaren kanssa. Ympäri vuorokautisessa palveluasumisessa asuu myös 25 kuntalaista ja siinä prosentuaalinen osuus 1,4 % on toiseksi vähiten. Sen sijaan pitkäaikaishoito, joka on monissa kunnissa korvattu kevyemmällä asumisen ratkaisuilla, on Parikkalan jälkeen toisella sijalla (1,2 %).

31.12.2022	65 -			Kotihoito			Perhehoito	Tuettu asuminen	Yhteisöllinen		Ympäri vrk				
	Asuu kotona	%	Omaishoito	oma	osto	yht.			asuminen	%	palv. As.	%	Pa-hoito		
Lappeenranta	18170	17531	96,5	352	758	3	761	79	37	150	0,8	488	2,7	1	0
Imatra	8125	7861	96,8	191	336	20	356	35	5	23	0,3	238	2,9	3	0
Luumäki	1579	1529	96,8	47	80	0	80	5	0	0	0	50	3,2	0	0
Lemi	779	750	96,3	23	31	0	31	2	0	4	0,5	25	3,2	0	0
Savitaipale	1302	1226	94,1	27	58	1	59	6	0	17	1,3	59	4,5	0	0
Taipalsaari	1290	1257	97,4	33	46	0	46	3	0	18	1,4	15	1,2	0	0
Parikkala	1890	1822	96,4	76	119	1	120	20	0	4	0,2	28	1,5	36	1,9
Rautjärvi	1277	1235	96,7	44	95	0	95	10	3	10	0,8	30	2,3	2	0,2
Ruokolahti	1781	1709	96	65	70	0	70	13	1	25	1,4	25	1,4	22	1,2
	36193	34920		858	1593	25	1618	173	46	251		958		64	

Taulukko 10. 65 vuotta täyttäneiden palveluiden käytön vertailua Etelä-Karjalan kunnissa.

75 vuotta täyttäneiden vertailussa tulokset ovat samansuuntaisia.

31.12.2022	75-			Kotihoito			Perhehoito	Tuettu asuminen	Yhteisöllinen		Ympäri vrk				
	Asuu kotona	%	Omaishoito	oma	osto	yht.			asuminen	%	palv. As.	%	Pa-hoito		
Lappeenranta	8381	7808	93,9	262	632	3	635	73	34	136	1,6	436	5,2	1	0
Imatra	4080	3840	94,1	157	298	19	317	31	5	21	0,5	216	5,3	3	0,1
Luumäki	732	687	93,9	32	69	0	69	5	0	0	0	45	6,1	0	0
Lemi	354	327	92,4	18	27	0	27	2	0	4	1,1	23	6,5	0	0
Savitaipale	680	610	89,7	23	48	1	49	4	0	16	2,4	54	7,9	0	0
Taipalsaari	567	535	94,4	24	41	0	41	3	0	17	3	15	2,6	0	0
Parikkala	917	854	93,1	56	103	1	104	16	0	4	0,4	25	2,7	34	3,7
Rautjärvi	595	566	95,1	35	85	0	85	9	0	9	1,5	27	4,5	2	0,3
Ruokolahti	861	793	92,1	53	65	0	65	11	0	24	2,8	24	2,8	20	2,3
	17167	16020		660	1368	24	1392	154	39	231		865		60	

Taulukko 11. 75 vuotta täyttäneiden palveluiden käytön vertailua Etelä-Karjalan kunnissa.

85-vuotiaiden kotona asuminen on vähäisempää kuin useammassa muussa kunnassa.

31.12.2022 85-	Asuu kotona %		Kotihoito				Tuettu			Ympäriök %		Pa-hoit			
		%	Omaishoit	oma	osto	Yht.	Perhehoit	asuminen	Yhteisöllinen %						
Lappeenranta	2283	1932	84,6	107	345	2	347	43	27	84	3,7	266	11,7	1	0
Imatra	1151	1002	87,1	57	161	10	171	15	3	10	0,9	137	11,9	2	0,2
Luumäki	223	193	86,6	16	38	0	38	2	0	0	0	30	13,5	0	0
Lemi	94	74	78,7	4	14	0	14	0	0	4	4,3	16	17	0	0
Savitaipale	221	171	77,4	14	25	1	26	3	0	11	5	39	17,6	0	0
Taipalsaari	137	117	85,4	6	20	0	20	1	0	11	8	9	6,6	0	0
Parikkala	243	203	83,5	32	57	0	57	10	0	4	1,6	17	7	19	7,8
Rautjärvi	191	168	88	18	53	0	53	7	2	4	2,1	17	8,9	2	1
Ruokolahti	271	220	81,2	25	41	0	41	6	1	18	6,6	18	6,6	15	5,5
	4814	4080		279	754	13	767	87	33	146		549		39	

Taulukko 12. 85 vuotta täyttäneiden palveluiden käytön vertailua Etelä-Karjalan kunnissa.

Kotihoito

Ruokolahdella kotihoidon käyttö kaikkiin samanikäisiin kuntalaisiin verrattuna on +65 ikäisten ryhmässä prosentuaalisesti toiseksi alhaisinta.

Kotihoito	65 +	Kh	%	75 +	kh	%	85 +	kh	%
Lappeenranta	18170	761	4,19	8381	635	7,58	2283	347	15,2
Imatra	8125	356	4,38	4080	317	7,77	1151	171	14,86
Luumäki	1579	80	5,07	732	69	9,43	223	38	17,04
Lemi	779	31	3,98	354	27	7,63	94	14	14,89
Savitaipale	1302	59	4,53	680	49	7,21	221	26	11,76
Taipalsaari	1290	46	3,57	567	41	7,23	137	20	14,60
Parikkala	1890	120	6,35	917	104	11,34	243	57	23,46
Rautjärvi	1277	95	7,44	595	85	14,29	191	53	27,75
Ruokolahti	1781	70	3,93	861	65	7,55	271	41	15,13
Yhteensä	36193	1618	ka 4,83	17167	1392	8,89	4814	767	17,19

Taulukko 13. Kotihoidon käyttö kunnittain +65, +75 ja + 85 ikäryhmissä verrattuna kaikkiin samanikäisiin kuntalaisiin

Ruokolahdella kotihoitoa käyttävät Etelä-Karjalan alueella kaikista 65 vuotta täyttäneistä toiseksi vähiten kotona asuvista ikääntyneistä ja 75 vuotta ja 85 vuotta täyttäneistä viidenneksi eniten vertailtuna prosentuaalista osuutta muihin Etelä-Karjalan kuntiin. Sen sijaan ero Rautjärveen ja Parikkalaan on merkittävä.

Kotihoito	65 +	Kh	%	75 +	kh	%	85 +	kh	%
Lappeenranta	17531	761	4,34	7808	635	8,13	1932	347	17,96
Imatra	7861	356	4,53	3840	317	8,26	1002	171	17,07
Luumäki	1529	80	5,23	687	69	10,04	193	38	19,69

Lemi	750	31	4,13	327	27	8,26	74	14	18,92
Savitaipale	1226	59	4,18	610	49	8,03	171	26	15,20
Taipalsaari	1257	46	3,66	535	41	7,66	117	20	17,09
Parikkala	1822	120	6,59	854	104	12,18	203	57	28,08
Rautjärvi	1235	95	7,69	566	85	15,02	168	53	31,55
Ruokolahti	1709	70	4,10	793	65	8,20	220	41	18,64
Yhteensä	34920	1618	ka 4,94	16020	1392	ka 9,53	4080	767	ka 20,47

Taulukko 14. Kotihoidon käyttö kunnittain +65, +75 ja + 85 ikäryhmissä verrattuna kotona asuuiin kuntalaisiin samassa ikäryhmässä

Vertailtaessa vanhempien ikäluokassa kotihoidon käyttö% ja ikääntyneiden pitkäaikaishoitoa (ympäri vuorokautinen palveluasuminen ja laitoshoido) eniten näitä palveluja käytetään Rautjärvellä ja Parikkalassa. Kotihoidon käyttö tai saatavuus poikkeaa Ruokolahdella melkoisesti näistä kunnista. Kotona asuminen on prosentuaalisesti myös vähäisempää Ruokolahdella (81,2 %), kuin muissa kahdessa pohjoisen alueen kunnassa (Rautjärvi 88 % ja Parikkala 83,5 %).

85 +	kotihoito %	pahoito %	Yhteensä	kh-pahoito
Lappeenranta	17,96	11,7	29,66	6,26
Imatra	17,07	12,1	29,17	4,97
Luumäki	19,69	13,5	33,19	6,19
Lemi	18,92	17	35,92	1,92
Savitaipale	15,20	17,6	32,60	-2,4
Taipalsaari	17,09	6,6	23,69	10,49
Parikkala	28,08	14,8	42,88	13,28
Rautjärvi	31,55	12,1	43,65	19,45
Ruokolahti	18,64	13,2	31,84	5,44

Taulukko 15. % osuudet kotihoidon ja pitkäaikaishoidon asiakkaista vertailtuna kunnittain.

3.6. Ikääntyneiden asumisen ennusteet vuosille 2025, 2030, 2035 ja 2040

Mikäli % osuudet ovat samat kuin 31.12.2022 tilanteessa, voidaan kotona asumisen, omaishoidon, kotihoiton asiakasmäärän ja asumispalvelujen osalta tehdä suuntaa antavia laskelmia. Yli 65-vuotiaiden määrä laskee, mutta yli 75-vuotiaita on vuonna 2040 reilu 150 ja yli 85-vuotiaita reilu 100 enemmän kuin viime vuonna. Omaishoidettavia ja kotihoiton asiakkaita on hieman enemmän. Yhteisölliseen asumiseen tarvitaan noin 10 lisäpaikkaa ja ympärivuorokautiseen palveluasumiseen noin 15 lisäpaikkaa vuoteen 2040.

2022		asuu kotona	%	omaishoito	%	kotihoito	%	yhteisöllinen asuminen	%	yvrk asuminen	%	pahoito	%
65	1781	1709	96	65	3,65	70	3,93	25	1,4	25	1,4	22	1,2
75	861	793	92,1	53	6,16	65	7,55	24	2,8	24	2,8	20	2,3
85	271	220	81,2	25	9,23	41	15,13	18	6,6	18	6,6	15	5,5

2025		asuu kotona	%	omaishoito	%	kotihoito	%	yhteisöllinen asuminen	%	yvrk asuminen	%	pahoito	%
65	1752	1682	96	64	3,65	69	3,93	25	1,4	25	1,4	21	1,2
75	886	816	92,1	55	6,16	67	7,55	25	2,8	25	2,8	20	2,3
85	253	205	81,2	24	9,23	28	15,13	14	6,6	14	6,6	11	5,5

2030		asuu kotona	%	omaishoito	%	kotihoito	%	yhteisöllinen asuminen	%	yvrk asuminen	%	pahoito	%
65	1768	1697	96	65	3,65	69	3,93	25	1,4	25	1,4	21	1,2
75	969	892	92,1	60	6,16	73	7,55	27	2,8	27	2,8	22	2,3
85	261	212	81,2	24	9,23	39	15,13	17	6,6	17	6,6	14	5,5

2035		asuu kotona	%	omaishoito	%	kotihoito	%	yhteisöllinen asuminen	%	yvrk asuminen	%	pahoito	%
65	1747	1677	96	64	3,65	69	3,93	25	1,4	25	1,4	21	1,2
75	1002	923	92,1	62	6,16	76	7,55	28	2,8	28	2,8	23	2,3
85	335	272	81,2	31	9,23	51	15,13	22	6,6	22	6,6	18	5,5

2040		asuu kotona	%	omaishoito	%	kotihoito	%	yhteisöllinen asuminen	%	yvrk asuminen	%	pahoito	%
65	1618	1553	96	59	3,65	64	3,93	23	1,4	23	1,4	19	1,2
75	1017	937	92,1	63	6,16	77	7,55	28	2,8	28	2,8	23	2,3
85	381	309	81,2	35	9,23	58	15,13	25	6,6	25	6,6	21	5,5

muutos 2022- 2040	määrä	asuu kotona	omaishoito	kotihoito	yhteisöllinen asuminen	yvrk palv.asu.	pahoito
65	-163	-156	-6	-6	-2	-2	-3
75	156	144	10	12	4	4	3
85	110	89	10	17	7	7	6

Taulukko 16. Ennusteita vuosille 2025, 2030, 2035 ja 2040.

3.7. Kaavoituksen nykytila ja kaavoitustarpeet

Kotona asumista halutaan tukea eri tavoin, mikä edellyttää erilaisten verkostojen yhteistyötä myös kaavoituksellisten ratkaisujen osalta. Maankäyttö- ja rakennuslain 7 §:ssä säädetään kaavoituskatsauksesta seuraavaa: "Kunnan tulee vähintään kerran vuodessa laatia katsaus kunnassa ja maakunnan liitossa vireillä olevista ja lähiaikoina vireille tulevista kaava-asioista, jotka eivät ole merkitykseltään vähäisiä (kaavoituskatsaus). Siinä selostetaan lyhyesti kaava-asiat ja niiden käsittelyvaiheet sekä sellaiset päätökset ja muut toimet, joilla on välitöntä vaikutusta kaavoituksen lähtökohtiin, tavoitteisiin, sisältöön ja totuttamiseen. Kaavoituskatsaukseen voidaan liittää tarpeen mukaan arvio asumiseen varattujen tonttien riittävydestä. Kaavoituskatsauksesta on tiedotettava sen tarkoituksen kannalta sopivalla tavalla."

Ruokolahden kaavoituskatsauksessa vuodelta 2022 todetaan seuraavat tarkistustarpeet:

- Yleiskaavan tarkistus keskustan alueella on tarkoitus aloittaa v. 2023–2024. Tarkistettavia kohteita ovat mm. maankäytön odotettavissa olevat muutokset julkisten palvelujen, kaupan alueen, matkailun ja asumisen osalta.
- lähivuosien aikana tehdään käyttötarkoituksesta johtuvia asemakaavan tarkistuksia mm. virastotalon alueelle.

Keskustaajaman asemakaavan muutoksella Virastotien alueelle tarkoituksena on muuttaa asemakaavaa niin, että mahdollistetaan uudisrakennuksen rakentaminen Virastotien ja Rasilantien kulmauksessa sijaitsevalle tyhjälle tontille. Kaavamuutoksen tavoitteena on mahdollistaa tontille monipuolinen käyttötarkoitus sekä tutkia pysäköinnin järjestäminen.

3.8. Kunnan peruspalvelut

Ruokolahdella ikääntyneiden kannalta palvelut ovat keskittyneet kunnan keskustaajamaan, Rasilaan. Sieltä löytyviä palveluja ovat mm.:

kaksi ruokakauppaa

kaksi ravintolaa

kahvila

- apteekki
- hyvinvointiasema
- kirjasto
- postin automaatti
- pankin otto automaatti
- vaate- ja lahjatavarakauppa
- useita kampaamoja
- kukkakauppa
- kesätori
- ikäihmisten kohtaamispaikka Elvinkulma
- kulttuuripalveluita
- kuntosali
- kunnan liikuntatoimi

Kuva 1. Ruokolahden keskustaajaman kartta

3.9. Julkinen liikenne ja palveluliikenne

Ruokolahti on pinta-alaltaan laaja ja matkat kuntakeskukseen ovat pitkät. Julkinen liikenne hoidetaan linja-autoilla ja takseilla. Koululaiskuljetukset ovat kaikille avointa liikennettä.

Reittiä Jälkölä-Tarkkola-Oritlampi-Salosaari-Ruokolahden koulu pääsee hyödyntämään koulupäivinä niin, että keskustaan pääsee aamulla klo 9 maissa ja kotiin klo 15.10 lähtevällä bussilla.

Reittiä Puntala-Kuokkalampi-Lassila-Huhtasenkylä-Ruokolahden koulu liikennöidään koulupäivinä aamuisin klo 8 Puntalasta lähtevän ja koululle klo 8.50 tulevalla bussilla. Kotiinpäin pääsee klo 13.10 ja 15.10 lähtevillä kyydeillä.

Imatralle pääsee arkisin ensimmäisellä bussilla niin, että Imatrankoskella ollaan klo 7.50. Arkisin ajetaan myös toinen vuoro niin, että Imatrankoskelle saavutaan klo 10.50. Koulupäivinä sinne pääsee myös Ruokolahdelta klo 8.05 lähtevällä vuorolla. Takaisin arkisin pääsee iltapäivisin 2-3 vuorolla niin, että myöhäisin vuoro on Ruokolahdella klo 17 maissa.

Palveluliikenteen aikataulut ovat seuraavat:

1x vko torstaisin Tarkkolan, Kaiturinpään ja Huhtasenkylän alueet lähtö kello klo 8.30, paluukyydin lähtöaika Rasilasta klo 11.00

1xvko perjantaisin Kempillä - Eräjärvi - Virtutjoki lähtö klo 9.00, paluukyydin lähtöaika klo 12.00 Rasilasta

1xvko perjantaisin Hauklappi - Syyspohja - Utula lähtö klo klo 9.00, paluukyyti klo 11.45 Rasilasta

1xvko perjantaisin Pohjalankila lähtö klo 9.00, paluukyyti klo 12.00 Rasilasta

Reitit ajetaan, mikäli kuljetukseen ilmoittautuu vähintään 3 matkustajaa. Reittiin sisältyy kuljetus alueilta kuntakeskukseen ja takaisin, mutta kuljetukseen ei sisälly asiakkaan odotusta tai siirtymisiä keskustassa eri paikkojen välillä. Matka tulee

varata autoilijalta edeltävänä päivänä klo 15 mennessä. Haetaan ilmoitetusta paikasta. Hintaa 5 euroa/matka. Hintaa on riippumaton matkan pituudesta.

3.10. Ikääntyneiden kohtaamispaikka Elvinkulma

Elvinkulman Olohuone on matalan kynnyksen kohtaamis- ja ajanviettopaikka työikäisille ja eläkeläisille. Ruokolahden kunnan, Etelä-Karjalan hyvinvointialueen toiminnallisen kuntoutuksen sekä kolmannen sektorin toimijoiden yhteistyössä toteuttama Elvinkulman olohuone avautui syksyllä 2020. Elvinkulman olohuone on avoinna arkisin, ja se tarjoaa avoimen oleskelun lisäksi ohjelmaa eri kohderyhmät huomioiden mm. luentoja, bingoa, kursseja, yhteislaulua, digiohjausta ja monenlaista muuta toimintaa. Kokeiluna on ollut myös ruokatreffit, joihin on ollut maksuton kuljetus eri puolelta kuntaa.

Olohuoneelta löytyvät myös päivänlehdet ja juttuseuraa on tarjolla aina olohuoneen ollessa avoinna.

Hankkeen aikana Elvinkulmassa pidettiin toinen asumisen tilaisuus (vanhustenviikolla) ja järjestettiin opiskelijoiden lähityöpaja osallisuuden ja viestinnän kehittämiseksi. Lisäksi Elvinkulman toimi aktiivisena tiedottajana mm. asumisen kyselyssä.

Elvinkulman toiminnassa ovat mukana: Ruokolahden kunta, Etelä-Karjalan hyvinvointialue, Ruokolahden seurakunta, Etelä-Karjalan Muistiluotsi, Etelä-Karjalan Martat, Etelä-Karjalan Mieli ry ja Miina Sillanpää Säätiö.

3.11. Ikäystävällisen kunnan arviointi

Etelä-Karjalan vanhusneuvostoja pyydettiin viimeksi ikäpoliittisen ohjelman päivittämisen yhteydessä arvioimaan oman kuntansa ikäystävällisyyttä. Arvioinnin kohteena oli kahdeksan asiakokonaisuutta. Arviointiasteikko oli välillä 0-3, joista 0=ei arvioitu, 1=heikko, paljon parannettavaa, 2=keskitasoa, jotain on tehtävissä ja 3=hyvä, riittävä.

Ruokolahdella ikäystävällisyyttä arvioitiin seuraavasti:

Ympäristö ja rakennukset	1,6	ka 1,6	keskiarvossa
Julkinen liikenne	1,6	ka 1,7	hieman alle ka
Asuminen	1,8	ka 1,9	hieman alle ka
Osallistuminen	2,2	ka 2,3	hieman alle ka
Arvostus ja sosiaalinen inkluusio	1,7	ka 1,8	hieman alle ka
Yhteiskunnallinen osallistuminen	1,5	ka 1,8	alle ka
Tiedonvälitys	1,6	ka 1,7	hieman alle ka
Sosiaali- ja terveystalvelut	2	ka 1,8	hieman yli ka

Ikäystävällinen kunta-arviointi								
Osa-alueet, vastausten lkm ja keskiarvo								
Kunta	Ympäristö ja rakennukset 11 osa-alueetta	Julkinen liikenne 17 o-a	Asuminen 7 o-a	Osallistuminen 5 o-a	Arvostus ja sosiaalinen inkluusio 9 o-a	Yhteiskunnallinen osallistuminen ja työelämä 8 o-a	Tiedonvälitys 11 o-a	Sosiaali- ja terveystalvelut 12 o-a
Lappeenranta N=17	1,6	1,7	1,7	2	1,4	1,1	1,4	1,8
Imatra N=3	1,5	1,7	1,6	2	1,9	1,6	1,5	1,6
Parikkala N=?	1,7	1,8	2,00	2	1,7	1,6	1,6	1,8
Rautjärvi N=?	1,7	1,4	2,3	2,7	1,8	2,3	2	1,8
Ruokolahti N=?	1,6	1,6	1,8	2,2	1,7	1,5	1,6	2
Savitaipale II	1,7	1,6	1,80	2,6	1,7	2,2	2,8	1,8
Taipalsaari N=8	1,5	1,4	1,7	1,8	2	1,8	1,3	1,7
Luumäki N=?	1,5	1,9	2	2,8	2,3	1,8	1,2	1,7
Lemi	1,8	1,8	2,1	2,4	1,8	1,9	2	2,2
Summa	14,6	14,9	17	20,5	16,3	15,8	15,4	16,4
KA	1,6	1,7	1,9	2,3	1,8	1,8	1,7	1,8

Taulukko 17. Kuntien vanhusneuvostojen tekemä kunta-arviointi v. 2019

3.12. Asumisen kysely kuntalaisille

Kyselyn avulla haluttiin saada tietoon kuntalaisten mielipiteet asumisen nykytilasta ja tulevaisuuden toiveista, palveluista, konkreettisia toimenpide-ehdotuksia ikäystävällisyyden kehittämiseksi ja ideoita saatujen testamenttivarojen käyttöön.

Kyselyyn pystyi vastaamaan sekä sähköisenä (myös avustettuna) sekä paperinen kyselomake täyttämällä. Kysely sisälsi pääosin monivalintakysymyksiä ja se oli avoinna kesän 2022. Kohderyhmänä oli 55 vuotta täyttäneet kuntalaiset.

Poimintoja vastauksista

Kyselyyn saatiin 128 vastausta. Minimitavoitteesta 135 (Taipalsaaren kyselyyn vastanneet) jäätiin vähän. Vastaajista naisia oli 70 %. Vastaajia oli kaikista ikäryhmistä – eniten 80–84 vuotiaita ja vähiten 85 vuotta täyttäneiden ikäryhmästä.

Vastaajista 54 % asui omakotitalossa, rivitalossa 26 % ja kerrostalossa 16%. Omistusasunnossa asui 83 % ja 17 % vuokralla. Yli 72 % vastaajista asui kolme huonetta ja keittiön kokoisessa tai sitä suuremmassa asunnossa. Yksinasuvia vastaajista oli 41 %. Nykyiseen kotiin ja asuinympäristöön oltiin tyytyväisiä, Ruokolahden palveluissa on vastaajien mielestä eniten parantamisen varaa.

Tulevaisuuden asumista on miettinyt melko vähän tai ei ollenkaan 45 % (58 vastaajaa) vastaajista. Suurimpana haasteena nykyisissä kodeissa on jyrkkä, kalteva tai liukas piha (52 %), portaat (35 %) ja kynnykset (18 %). 34 % vastaajista eli 43 vastaajaa kertoo kotinsa sekä lähiympäristön olevan esteetön. 37 % vastaajista (47 vastaajaa) kertoo, ettei nykyinen koti sovellu heille, mikäli liikkuminen ja/tai toimintakyky heikkenee. Noin kolmannes vastaajista oli tietoinen ARAn korjausavustuksista ja korjausneuvojan maksuttomista kotikäynneistä.

Jos muuttaminen olisi taloudellisesti mahdollista, 42 % vastaajista oli asiasta melko paljon tai erittäin paljon kiinnostunut. Muuttamista harkinneista kertovat yleisimmin syyksi sen, että he haluavat lähemmäksi keskustaa ja palveluja (34 vastaajaa), nykyisestä kodista on liian paljon vaivaa (26 vastaajaa) ja nykyisen kodin asumiskustannukset ovat liian suuret (23 vastaajaa).

Viiden vuoden kuluttua 66 % vastaajista näkee asuvansa nykyisessä kodissa, 13 % toisella asuinalueella Ruokolahdella, 11 % (14 vastaajaa) toisessa kunnassa ja 10 % toisessa kodissa nykyisellä asuinalueella. Lähes puolet vastaajista asuisi tulevaisuudessa mieluiten rivitalossa (49 % vastaajista), omakotitalossa 19 % ja kerrostalossa 17 %. Kodin hallintamuotoa kysyttäessä suosituimmat olivat omistusasuminen (37 %), vuokra-asuminen (22 %) ja palveluasuminen (14 %). Tulevaisuuden kodin toivekoko oli kaksi huonetta ja keittiö (53 %) ja kolme huonetta ja keittiö (35 %). Ainoastaan 13 vastaajaa haluaisi asua mieluiten yksiössä.

Tarkasteltaessa lähipalveluja tärkeimpinä pidettiin ruokakauppaa, hyvinvointiasemaa ja apteekkia. Kotiin tuoduista palveluista kaikkia annettuja vaihtoehtoja pidettiin melko tärkeinä, mutta mikään palveluista (esim. päivittäistavaroiden kotiinkuljetus, ateriapalvelut, siivouspalvelut) ei korostunut tai toisaalta ollut tarpeetonkaan (asteikolla 1-5 kaikkien keskiarvo 3-4).

Mitä muita asioita asumisessa arvostettiin? Tässä arvioidut asiat tärkeysjärjestyksessä:

1. Luonto on lähellä kotia
2. Ympäristössä on turvallista liikkua
3. Ympäristö on esteetön ja helppokulkuinen
4. Kodissa on hyvät internet -yhteydet
5. Kodin lähellä asuu eri-ikäisiä ihmisiä
6. Kodin lähellä asuu omia läheisiä tai perheenjäseniä
7. Kodissa voi pitää lemmikkieläimiä
8. Kodin lähellä asuu pääasiassa omanikäisiä ihmisiä

Asumismuoto	Kiinnostaa paljon %	Kiinnostaa melko paljon %	Kiinnostaa melko vähän %	Ei kiinnosta %	Miten tulisi ensisijaisesti toteuttaa?
Senioritalo	21	35	31	13	Uusi kiinteistö Rasilaan
Ohjattu senioriasuminen	14	32	41	13	Uusi kiinteistö Rasilaan
Yhteisöllinen asuminen (ei nykyinen palveluasuminen)	25	32	33	10	Uusi kiinteistö Rasilaan
Asumisosuus-kuntamalli	7	24	40	29	Uusi kiinteistö Rasilaan

Taulukko 18. Kuntalaisten kiinnostus uudenlaisia asumisen konsepteja kohtaan

Kysyttäessä minkälaista asuntojen rakentamista toivoisit kunnan erityisesti edistävän esimerkiksi kaavoituksen ja erilaisten kumppanuuksien avulla saatiin seuraavanlaisia toiveita:

1. Uusia asuntoja palvelujen äärelle 30 %
2. Uusia kunnan vuokra-asuntoja 26 %
3. Uudenlaisia asumisen konsepteja 22 %
4. Uusia asumisoikeusasuntoja 11 %
5. Uusia omistusasuntoja 5 %

Kysyttäessä voisiko nykyisen palvelukeskuksen laitoshoidon korvata mielestäsi rakentamalla lähemmäs palveluja uudisrakennus, jossa samassa rakennuksessa olisi ikääntyneiden ympärivuorokautista palveluasumista ja liike/toimistotiloja vastaajista vastasi myöntävästi 80%.

Savitaipaleelle on kehitetty ikä- ja muistiystävällinen kulkureitti ikääntyneille (pinkki viiva). Kuinka tärkeänä pidätte helppokulkuisen reitin kehittämistä Ruokolahdella? Tämän tärkeyttä vastaajista arvioi melko tärkeäksi tai erittäin tärkeäksi 61 %.

Muita keinoja kehittää Ruokolahden ikä - ja muistiystävällisyyttä olivat:

1. Kerhot, jumpat ja muu harrastetoiminta myös etänä
2. Viestinnän kehittäminen, tehokkaampaa tapahtumista tiedottamista
3. Opastuksen parantaminen
4. Esteettömyyden kehittäminen
5. Kotiin tuotavat muistia tukevien palvelujen lisääminen
6. Saavutettavien virkistysmahdollisuuksien lisääminen (esim. oma puutarhapalsta)
7. Ystäväpalveluja lisää erityisesti elämän kriisitilanteissa
8. Palveluja myös haja-alueelle
9. Merkittyyä ulkoilureittejä, ohjattuja yhteiskävelyjä
10. Kokoontumistiloja aivan keskustaan
11. Kuljetuksia tapahtumiin ja harrastetoimintaan
12. Kysymällä asukkaiden mielipiteitä
13. Musiikkia ja yhteislaulua

14. Ilmaiset kuntosalit eläkeläisille

15. Muistitehtäviä, tietokilpailuja

Asumisen kyselyn hyödyntäminen

Saadut vastaukset kertovat ikääntyvien kuntalaisten asumisen nykytilasta ja toiveista, joiden selvittäminen muuten olisi haasteellista. Samalla saadaan oikean kohderyhmän vastaus kysymykseen, mitä uudisrakentamista ja kenelle Ruokolahdella ensisijaisesti tarvitaan. Kannattaako kuntaan esimerkiksi rakentaa uusia kerrostaloja, jos suurin osa toivoo asuvansa rivitalossa? Vastauksia voidaan ja kannattaa tarkastella myös eri ikäryhmien osalta. On oletettavaa, etteivät tämän hetken ikääntyneiden asumistoiveet ja tarpeet ole samanlaisia kuin ne ovat tulevaisuuden ikääntyneille eli nykyisille keski-ikäisille. Ennen asumisen kehittämistä tämä tietopohja tulee olla saatavilla ja hyödynnettävissä sekä ainakin päättäjien tiedossa. Kyselyn tekeminen säännöllisesti kertoo myös toiveissa ja tarpeissa tapahtuvissa muutoksissa niin, että kunnalla on mahdollisuus reagoida niihin oikea-aikaisesti.

3.13. Ympäristön esteettömyyden nykytila

Ruokolahden Rasilan keskustaajaman esteettömyyden nykytilaa tarkasteltiin LAB-ammattikorkeakoulun esteettömyyskartoittajien toimesta keväällä 2023.

Esteettömyys on tila, joka mahdollistaa käyttäjälle iästä, toimintakyvystä tai muista rajoittavista tekijöistä riippumatta tasavertaisen mahdollisuuden osallistua omista lähtökohdistaan oleellisiin asioihin. Esteettömyyskartoituksessa etsittiin ratkaisuja helpottamaan kaikkien arkea.

Esteettömyydessä huomioitiin:

1. Liikkuminen: Apuvälineiden tehokas ja tarkoituksenmukainen käyttäminen, erilaisten liikkumistapojen huomioiminen
2. Kuuleminen: Edellytykset kuulemiselle ja kuulemisen apuvälineiden käytölle, häiriötekijöiden minimointi, hyvä yleisvalaistus
3. Näkeminen: Optimaalisten näkemisolosuhteiden varmistaminen (valaistus, värit, kontrastierot...)

4. Havainnollisuus: Ympäristön selkeys, yksiselitteisyys ja ymmärrettävyys
5. Toistuvuus: Ratkaisujen loogisuus ja toistuvuus
6. Varustelu: Varusteiden ja laitteiden toimivuus ja sijoittelu
7. Huollettavuus: Vuodenajat ym

Havaintoja kulkuväylistä ja hyvinvointireitistä

- Ruokolahden keskustan alueelle kaavailtu muistireitti on tasainen, siinä ei ole suuria korkeusvaihteluja.
- Reitti tulee merkitä yhtenäisellä tavalla huomioiden erilaiset käyttäjät.
- Osassa tiestöä parannettava asfaltointia.
- Lisätään reitille penkkejä. Etäisyys enintään 50 m. Sisäänkäyntien yhteydessä on hyvä olla istuimia. Istuimien suositellaan olevan eri istuinkorkuisia (300 mm 450mm ja 500 mm). Penkeissä tulisi olla selkä- ja käsinojat, jotka ulottuvat istuimen etureunaan saakka, sekä avoin jalkatila.
- Onko reitillä mahdollisuutta esteettömälle WC:lle?

Suunnittelijat kiersivät tarkastelemassa esteettömyyttä vanhusneuvoston kanssa 11.5.2023 ja tekivät seuraavia havaintoja:

- Tehdään reitti kauppojen ja kahvilan ohitse. Syntyy luontaista kanssakäymistä.
- Muutetaan reunakivetyksiä siten, että kulku on esteetön.
- Merkitään reitti selkeästi.
- Vaihtuvia tehtäviä reitin varrelle.
- Penkkejä reilusti lisää torille.
- Esiiintymislavan takana olevan kuopan tasoitus.
- Jatketaan katoksen suunnittelua ja parhaan ratkaisun etsimistä torialueelle. Kesäisin tori on lämmin paikka ja varjoja ei juuri ole.

Kunnan rakennuksista yleisesti. Rakennukset ovat aikansa kuvia:

- Haasteita sisäänkäynnissä ja parkkeerauksessa (pl. Liikuntahalli, Elvinkulma).
- Selvitetään, onko mahdollisuutta luiskalle ja kynnysten poistamiselle, sekä lisäksi oven sähköistämiseksi.
- Opastuksessa huomioitava katkeamattomuus. Opastus jo tieltä, sisälle saakka.
- Vältetään turhia ohjetekstejä (A4), opastetaan ja tiedotetaan vain välttämätön.
- Pidetään tilat siisteinä, ei kerrytetä turhaa tavaraa aulatiloihin.

Esteettömyyden vahvuudet Ruokolahdella:

- Elvinkulma tarjoaa hyvät puitteet esteettömään kanssakäymiseen.
- Muistireitillä ei ole suuria korkeuseroja, erityisen ikäystävällinen kokonaisuus.
- Teknisen toimen tilaratkaisuissa toteutuu esteettömät toimistotilat.
- Liikuntahalli ja koulu kokonaisuudessaan.
- Hyvä palveluasenne auttaa, kun seinät asettavat rajoituksia. Tästä hyvänä esimerkkinä asuntotoimisto.

Kehitettävää:

- Opasteissa huomioitava katkeamattomuus sekä saavutettavuus.
- Pysäköinnin selkeä suunnittelu ja toteutus.
- Sisäänkäynteihin erityistä huomiota.
- Muistireitin merkitseminen sekä penkkien uudelleen suunnittelu ja sijoittelu.

3.14. Hyvinvointireitin (Muistireitin) suunnitelmat

Ikäystävällinen Ruokolahti -hankkeessa ideoitiin kaikenikäisten kuntalaisten hyödynnettäväksi hyvinvointireitti urheilukentän ympärille sekä rantaraitille. Reittien toivotaan lisäävän ikääntyneiden liikkumista ja tuovan siihen lisää iloa. Reittien varrelle tulee erilaisia muistitehtäviä. Muutamia penkkejä pidetään reittien varrella ympäri vuoden.

Keväällä kuntalaisilta kysyttiin sähköisellä kyselyllä ideoita hyvinvointireittiin. Tarkemmat suunnitelmat (opastesuunnitelma, yleissuunnitelma ja reittikuvaukset) ja reitin visuaalinen ilme hankittiin ostopalveluna arkkitehtitoimisto Granlund Saimaalta. Lisäksi LABin esteettömyyskartoittajat tarkastelivat urheilukentän reittiä esteettömyyden näkökulmasta.

Hyvinvointireitit tullaan merkitsemään maastoon keltaisella tai sinisellä tunnusvärillä maalatuilla opasteilla ja kaiteilla sekä leijona ja ruoko -kuvioisella logolla. Osassa reittiä voidaan käyttää reitin tunnusväriä maalaamalla sitä asfalttiin.

Urheilukentän lenkki on helppokulkuinen ja pituudeltaan noin 1,5 kilometriä. Reitin tunnusväri on keltainen. Siirtymäreitti Rantaraitille on noin 400 metriä torilta mitattuna.

Rantaraitti on pituudeltaan noin 800 metriä, ja se merkitään sinisin opastein.

Rantaraitti on osittain esteetön.

Hyvinvointireitin toteutus alkaa tänä kesänä, ja kokonaisuus valmistuu vähitellen tulevien vuosien aikana.

Kuva 2. Hyvinvointireitin opaskartta (Granlund Saimaa Oy)

3.15. Rakennusten kuntotutkimukset ja korjausneuvonta

Rakennus tarvitsee jatkuvaa kunnossapitoa pysyäkseen toimintakykyisenä. Rakennusosat, kuten julkisivut tai viemärit, kuluvat sään tai mekaanisen rasituksen voimasta. Siksi aika ajoin tarvitaan myös perusteellisia korjauksia. Kiinteistönomistajan talouden kannalta korjaukset kannattaa tehdä riittävän ajoissa, jotta talolle tai asukkaille ei aiheudu vahinkoa. Vuokra-asuntojen kunto heijastuu nopeasti asuntojen käyttöasteeseen. Noin 95 prosenttia kaikista huoneistoista tulisi olla asuttuna, jotta vuokra-asuntoyhtiö olisi kannattava.

Vanhustentaloyhdistyksen Säästötien rivitaloihin teetettiin kuntotutkimus remointitarpeen selvittämiseksi. Kuntotutkimusraportti tarvitaan myös mahdollista ARAn korjausavustusten hakemista varten. ARA myöntää korjausavustuksia henkilöasiakkaille ja asuinrakennuksen omistaville yhteisöille.

Korjausneuvonta

Ikääntyneen ihmisen kotona elämistä on mahdollista auttaa monenlaisilla muutostöillä – esimerkiksi leventämällä ovia, asentamalla luiskia ja ramppeja sekä asentamalla erilaisia kahvoja huoneisiin. Tällaiset muutostyöt lisäävät turvallisuutta kotona.

Vanhustyön keskusliiton korjausneuvonta on asuntojen korjaus- ja muutostarpeiden arviointia ja korjausten edistämisen sekä avustusten hakemisessa auttamista yli 65-vuotiaille. Yleisimpiä ikääntyneiden asuntoihin tarvittavia korjauksia ovat pesutilojen muutokset sekä erilaiset esteettömyyttä parantavat muutostyöt. Rakenteiden ja järjestelmien huonokuntoisuus aiheuttaa myös yleistä peruskorjaustarvetta.

Vanhustyön keskusliiton 15 alueellista korjausneuvojaa avustavat sotainvalideja, veteraaneja ja muita ikääntyneitä ihmisiä asunnossa tarvittavien muutostöiden kartoittamisessa, suunnittelussa ja korjausavustusten hakemisessa. Tarvittaessa korjausneuvojat auttavat myös muutostyöt suorittavan urakoitsijan etsimisessä. Korjausneuvonta on maksutonta, remonttikulut asiakas maksaa itse.

Alueen korjausneuvoja osallistui molempiin Ikäystävällinen Ruokolahti - hankkeessa järjestettyihin asumisen tapahtumaan. Lisäksi asumisen liitteessä (ruokolahtelainen 25.5.2023) kerrottiin myös korjausneuvonnasta.

3.16. Asumisen ennakointi ja varautuminen

Ikääntyneiden asumisen kehittämis- ja toimenpideohjelmissa asumisen ennakointi ja asumistarpeiden muutoksiin varautuminen ovat tärkeitä tavoitteita. Itsemääräämisoikeuteen liittyy nykyaikana entistä tiukemmin yksilön velvollisuus pitää huolta itsestään ja vastata tekemistään päätöksistä. Ikääntyneiden asumisessa se näkyy vaatimuksena ennakoida muuttuvia asumisen tarpeita tulevaisuudessa ja varautua niihin ajoissa esimerkiksi muuttamalla sopivampaan asuntoon tai teettämällä korjaustöitä nykyisessä asunnossa. Mahdollisuus tietoisten päätösten tekemiseen asumisestaan ja tulevaisuuteen varautuminen vaativat tietoa kotona asumisen tukemisesta ja myös asumismuotojen vaihtoehtoista.

Hankkeessa järjestettiin **asumisen tilaisuus** Elvinkulmassa vanhustenviikolla 2022. Tilaisuudessa olivat mukana E-K pelastuslaitos, Ikäystävällinen E-K, VTKL korjausneuvoja ja Eksoten kotona asumista tulevan teknologian esittelijä. Hankkeen puolesta tuotiin esiin asumisen ennakoinnin ja varautumisen tärkeys. Tilaisuuteen olisi mahtunut enemmänkin kuulijoita. Nyt paikalla oli kahvitarjoilusta huolimatta hieman yli kymmenen ulkopuolista kuulijaa. Covid-19 eristäytymisen tapa täytyy saada puretuksi.

Toinen asumisen tilaisuus järjestettiin 15.5.2023 Ruokolahden koulun monitoimitilassa. Osallistujia oli 36.

Missä sie meinasit vanhana asua?

**Ikäasumisen tapahtuma ma 15.5.2023 klo 15-17
Ruokolahden koulun monitoimitila**

Nyt on aika ja mahdollisuus vaikuttaa siihen, missä ja miten voit asua ikääntyneenä Ruokolahdella.

Tule kuulemaan:

- Mitä ikäystävällinen Ruokolahti -hankkeessa on tehty asumisen kehittämiseksi, *projektipäällikkö Kirsi Koskelainen, Etelä-Karjalan hyvinvointialue*
- Hyvänmielenreitti, Kentän lenkki, Leijonan kierros, Rantaraitti vai mitä ne nyt ovatkaan... millaisia suunnitelmia hyvinvointireittien suhteen on tehty?
Arkkitehti Anna Kojo, arkkitehtitoimisto Granlund
- Millainen on esteettömyyden tila kunnan julkisissa rakennuksissa ja muutamissa yksityisen yrittäjän tiloissa?
Harri Sarjanoja ja Sanna Leppänen, LAB-amk
- Millaisia avustuksia kodin korjaamiseksi on saatavilla,
korjausneuvoja Pekka Hulkkonen, VTKL
- Mikä tekee Ruokolahdesta Karjalan kukoistavimman kotikunnan myös ikääntyneille,
kunnanjohtaja Jukka-Pekka Bergman, Ruokolahden kunta

Kakkukahvitarjoilu klo 14,30 alkaen.

Tilaisuuden järjestävät yhteistyössä Ympäristöministeriön rahoittama ja Etelä-Karjalan Hyvinvointialueen hallinnoima Ikäystävällinen Ruokolahti -hanke, Ruokolahden kunta ja Ruokolahden vanhustentaloyhdistys.

Kuva 3. Asumisen tapahtuman lehti-ilmoitus

Tilaisuuksien esityksien materiaaleja hyödynnettiin asumisen tietopakettia kootessa. Se jaettiin 25.5.2023 ruokolahtelainen lehden peittojakelupäivänä hankkeen kustantamana.

Varautumisen ja ennakoinnin lisäksi ikääntyneiden asumista Suomessa määrittää vahvasti paikallaan ikääntymisen (ageing in place) politiikka. Paikallaan ikääntymisellä tarkoitetaan omassa kodissa asumista ja sen tukemista niin, että siellä voi asua turvallisesti, itsenäisesti ja mielekkäästi mahdollisimman pitkään palvelutarpeiden tai toimintakyvyn muutoksista huolimatta. Asumista tukevat toimet voivat olla esimerkiksi kotiin tuotavia palveluja tai asuinympäristöön tehtäviä muutoksia.

No 18 25.5.2023

Asu omassa kodissasi mahdollisimman pitkään ennakoimalla asumistarpeesi

Asumisen ennakoinnin voi aloittaa pohdittamalla missä ja miten haluat ikääntyväsi asua. Oletko nykyinen kotisi mukava, turvallinen ja toimiva vielä silloinkin, kun liikuntarajasi tai muuttat si sinne entisaan? Miten kodissasi voi liikkua raskaasti tai pyörätuolissa avulla? Muuttavien asumisen tarpeiden kannalta varautua ajossa ja miettiä entisaan kotiin esteettömyyttä, turvallisuutta ja toimivuu- ta. Hyväkuntoisena on helpompaa lasittaa asumisen korjauksia ja muutoksia kuin vasta sitten, kun oma toimintakyky on heikentynyt. Erityisessä keuhon, veren ja psyyllisen toimivuuden kannalta ikääntyä huolellisesti. Myös asuinympäristö on merkittävä. Hyvä asuinympäristö on helppo harrastella, esteetön ja viihtyisä ja siellä on riittävästi läheisten ihmisten tarjoamaa palvelua, harrastuksia ja muita toimintoja.

Muista:

- Esteettömyyden parantaminen ei

välttämättä vaadi suuria ja kallia muutoksia

- Nykyisen kotin soveltuvuus kausia voi toteuttaa vähäisen, esteettömän muuttamisen yhteydessä
- Asumisen suunnitelmien lisäksi suunnitelmien lisäksi ovat esteettömyyden kannalta oleellisia.

Jos nykyinen koti tai asuinympäristö eivät vastaa tulevaisuuden asumisen tarpeita, kannattaa muuttotoon valmistautua ajoissa. Uuteen kotiin ja asuinalueelle muuttaminen käy selvemmiksi, kun pyyhytöksiä muuttamiseen otetaan kotiin ja sen ympäristöön omiin voimien.

Voit avoimena ottaa esteettömyyttä ja nykyistä asumista koskevia esimerkkejä asumisen pitkäaikaan (www.asuunsaarapu.fi/AAA-ennakoitaksuunnen-pitkaaikaan) tai esteettömän asumisen tarkoituksellisesti Verhuutyön keskuksien sivuilta.

Käsitteitä 55+ ikäille ja heidän läheisilleen suunnattu Opaas asumisen ennakoinnin avulla hyviä tietoja ja esimerkkejä ennakoinnin toteuttamiseen: www.asuunsaarapu.fi/Asumisen-ennakoinnin-opas-12_2022

Käsitteitä ja Ympäristöministeriön sivuilta on paljon ikääntyneiden

asumisen ja asumisen ennakoinnin liittyviä materiaaleja.

Mikäli etsi vuokra-asuntoa Ruokolahtelainen voit ottaa yhteyttä siltä kunnan asuntotoimintaan: puh. 044 4491 210 tai 044 4491 204.

Korjausneuvoja omalla alueella

- Ota yhteyttä puhelimella oman alueesi korjausneuvojaan. Yhteystiedot löydät alla.
- Korjausneuvoja käy läpi asukkaansa perustiedot ja suunnon halutun muutostarpeen.
- Mikäli keskustelussa todetaan, että muutoksista tarvitaan, sopti korjausneuvoja läpikäynnin.
- Korjausneuvoja kerhoissa paikalla läsnä, tutustuu asukkaiden, asettaa muutostöiden vaihtoehdot ja näin asukkaat avustukset.
- Korjausneuvoja tekee harkinnan mukaisesti kunnossapitotöitä, kunnossapitotyön ja laittaa asuinalueiden läheisyyteen.
- Korjausneuvojen palvelut asukkaalle ovat maksuttomia 65-vuotiaalle, mutta varausmaksuun meronien tekemiseen on makaudella.
- Korjausneuvoja Pekka Halkkosen Verhuutyön keskukselta p. 050 503 1277

Pysytkään Sie pystyssä?

Lähihoito ja liikunta

Liikunta on tärkein Monipuolisen ravitsemuksen ja säännöllisen liikunnan on tutkimusten mukaan keskeinen yksilön keuhon elämänsä aikana, jolloin uikora on usein lukuun. Pidätään huolta jalkojen kunnosta ja muuttamalla käytettyä tulevaisuutta ja kunnossapitoa jatkuvasti. Onko asunnossa ei pidä poikata edes postilaatista Liikuntatietä tai matkailua vähentävät liikuntatietä ja kunnossapitoa jatkuvasti. Varautuminen riittävästi alkaa matkan koon ja keskeyttämisen kikkareilla.

Kotiympäristön turvallisuus

Sisällä liikunnan turvallisuus lisää riittävä va- laus myöskin oman aikaa. Pöytästä ylämäkeen lausua postia kunnossapitoa. Matkalle on hyvä olla kunnossapitoa ja sellainen, jolloin ei korjauksia. Tasaat ja hyvin hoidetut kotien kunnossapitoa lisää turvallisuuden hyvät tulosotat lausua kunnossapitoa jatkuvasti. Tiedon ja kunnossapitoa kannattaa antaa palautusta riiden kunnossapitoa vaikkapa lausua. Erityis- täisesti avoimissa voi saada kurssin arjen toimintoihin.

Monipuolisen ravitsemus

Säännöllinen 3-5 ateria päivittäin pitää veren- sokien tasaisena. Riittävä ravitsemus auttaa on tärkeä (1-1,5 litra päivässä). Jokaisella aterialla lausuaa tulisi ottaa joku proteiini eli valkua- ainainen lähte, kuten siuna, kala, kanan- munat, maitotuotteita tai palkokasveja. Maitotuote- tuotteen syöminen päivittäin pitää huolta myös luustosta. Luuston lujautus kannattaa läheistä D-vitamiinia (16-20 mg päivässä) suositellaan käytettävän ympäri vuoden. Vältähan runsaasti alkoholin käyttöä, koska sen hallitsemattomuus ko- rooivien ikääntymistä ja perheen määrä lisää kunnossapitoa.

Lähihoitoa ajantasaista

Terveystietä ja lääkitystä on hyvä tarkistaa vuotai- taan. Tähtien lääkkeitä vuokoi tai riiden yhtey- teistä kunnossapitoa voi lisätä. Lää- kien voi tehdä tarvittavat muutokset lääkityksesi, mutta hoitaja tai farmaseutti voivat auttaa Sinua sen tarkoituksella. Näön ja silmien osittain on myös tärkeä tarkistaa säännöllisesti.

Etä-Karjan hyvinvointitietä turvallisuuden edistämisen verkostosta löytyä laaja, ajanta- saan kunnossapitoa etähoitoa ottaen: www.ehto.fi/turvallisuuden-edistaminen

Pyyttään pyyssiä - liikuntatietä

- Chien kunnossapitoa lausua liikunnan turva- laususta?
- Ilmoitusta rohkeasti mukaan ryhmään! Ruokolahtelainen kunnan hyvinvointitietä Jasse Kol- marta, puh. 044 443 1261 jasse.kolmarta@ruokolahti.fi
- Ryhmä on suunnattu läheisyyteen Etä-Karja- ja -ruokolahtelainen yhteisö ikäihäiden osastun- joiden kanssa.

Tuokivat, läheisimmät kengät

Suuret on kunnossapitoa lausua kotona tai sen läheisyydessä, mairas-mairasun aikana, jol- loin uikora on usein lukuun. Pidätään huolta jal- kojen kunnosta ja muuttamalla käytettyä tulevaisuutta ja kunnossapitoa jatkuvasti. Onko asunnossa ei pidä poikata edes postilaatista Liikuntatietä tai matkailua vähentävät liikuntatietä ja kunnossapitoa jatkuvasti. Varautuminen riittävästi alkaa matkan koon ja keskeyttämisen kikkareilla.

Kotiympäristön turvallisuus

Sisällä liikunnan turvallisuus lisää riittävä va- laus myöskin oman aikaa. Pöytästä ylämäkeen lausua postia kunnossapitoa. Matkalle on hyvä olla kunnossapitoa ja sellainen, jolloin ei korjauksia. Tasaat ja hyvin hoidetut kotien kunnossapitoa lisää turvallisuuden hyvät tulosotat lausua kunnossapitoa jatkuvasti. Tiedon ja kunnossapitoa kannattaa antaa palautusta riiden kunnossapitoa vaikkapa lausua. Erityis- täisesti avoimissa voi saada kurssin arjen toimintoihin.

Kuva 4. Sivun asumisen liitteestä ruokolahtelainen lehdessä 25.5.2023

3.17. Asumisen turvallisuus

Asumisen turvallisuuden teemaan perehdyttiin asumisen tapahtumassa Elvinkulmassa 4.10.2022 ja asumisen liitteessä 25.5.2023 ruokolahtelainen lehden peittoajakelussa.

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen asumisen turvallisuus -teema keskittyi selkokieleiseen tiedottamiseen seuraaviin asioihin: tulisijojen nuohous, kynttilöiden polttaminen, sähkölaitteiden turvallinen käyttö, ruuanlaitto, toiminta hätätilanteessa ja varautuminen (toimintakyvyn muutos, onnettomuudet ja häiriötilanteet).

Asumisen turvallisuus

TOIMINTA

HÄTÄTILANTEESSA

- Pelasta ja auta ihmisiä pelastautumaan
- Varoita ja pidä huoli, että naapurissa tiedetään hätätilanteesta
- Hälytä -> soita 112
- Sammuta -> aloita alkusammutus, mikäli se on tilanteessa turvallista
- Rajoita -> sulje ovet ja ikkunat poistuessasi palavasta rakennuksesta
- Opasta ja ohjeista pelastajat onnettomuuspaikalle

TULISIJAT JA KYNTTILÄT

Tulisijat on nuohottava hoitettava säännöllisesti. Asuinrakennuksen tulijat on nuohottava vuosittain, vapaa-ajan rakennuksissa kolmen vuoden välein. Yli kolme vuotta käyttämättä ollut tulisija on nuohottava ennen käyttöä. Nuohoojalla tulee olla nuohoojan ammattitutkinto tai talotekniikan ammattitutkinto, jossa on suoritettu nuohouksen osamisala. Polttopuille on oltava oma varasto, niitä ei tule säilyttää esimerkiksi rakennusten seinustoilla. Led-kynttilät ovat turvallisia tunnelman luoja, sillä kynttilöiden polttaminen vaatii huolellisuutta. Huomioithan riittävän suojaetäisyyden kynttilöiden välillä sekä seiniin ja kankaisiin. Sijoitathan kynttilät paloturvalliselle alustalle. Sammutathan kynttilät huoneesta poistuessasi.

SÄHKÖLAITTEET

Vältäthän sähkölaitteiden käyttöä ja niiden latausta yöaikaan. Kodinkoneita ei saa jättää päälle ilman valvontaa. Vanhat sähkölaitteet voivat olla turvallisuusriski. Sähkölaitteet tulee huoltaa ja puhdistaa säännöllisesti. Jatkojohtoviritykset aiheuttavat vaaratilanteita. Mikäli jatkojohto on välttämätön niin suosi sellaista, jossa on virtakatkaisija ja sijoita ne seinien vierustalle, pois kulkureiteiltä.

RUOANLAITTO

Liesituuletin tulee puhdistaa säännöllisesti, sillä rasvapalo voi edetä poistohormin kautta kattorakenteisiin. Kytkimen kunto kertoo palon laitteen käyttökunnosta. Pidäthän hellan edusta ja lähiympäristö siistinä. Liesivahti tai hälytyn on hyvä apuväline esimerkiksi muistisairaankin keittiössä. Palovaroitin

tulee testata kuukausittain. Huolehdiathan, että kotisi palovaroittimet ovat kunnossa ja niitä on yksi jokaista 60 neliötä kohti. Vastuu palovaroittimista on siirtymässä asukkaalta asunnon omistajalle. Palovaroitin on uusitava mallista riippuen 5-10 vuoden välein. Häkävaroitin asentaminen on suositeltavaa huoneiloihin, joissa sijaitsee polttoainetoimiva laite.

VARAUTUMINEN

Toimintakyvyn muutoksiin tulee varautua ennalta. Varautumista ovat kodin muutostyöt, apuvälineiden käyttöönotto sekä läheisten apu. Onnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin voi varautua, kuten huolehtimalla että kotona on ensiapulaukku, lääkkeitä, palovaroitin ja alkusammutusvälineistö. Kotivara on vettä ja ruokaa koko perheen tarpeisiin ai-

nakin 72 tunniksi. Kotivara ei ole erillinen hätävarasto, vaan se koostuu mieleisistä tuotteista, joita käytät ja kierrätät muutenkin. Mieti myös mitä ja miten voit tarvittaessa laittaa ruokaa sähkökatkon aikana. Mieti itse, mitä sinun perheesi ja kotieläimesi tarvitsette 72 tunnin aikana? Jokaisessa kodissa tarpeet hieman poikkeavat.

Kotona Asumisen Turvallisuus eli KAT-sivuilta saat tietoa kodin turvallisuudesta ja sen parantamisesta, täällä voit esimerkiksi - voit tehdä huoli-ilmoituksen omaisen tai tutun asumisturvallisuudesta - voit testata kodin turvallisuuden ja tunnistaa riskit sähköisen testilomakkeen avulla <https://www.kotonaasumisenturvallisuus.fi/>

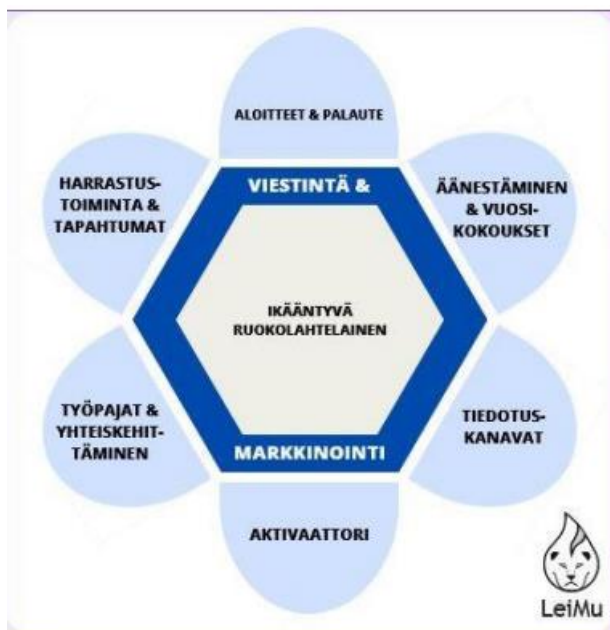
Kuva 5. Asumisen liite 25.5.2023 ruokolahtelainen peittojaku

3.18. Kuntalaisten osallisuus ja viestintä

Ympäristöministeriön Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelman 2020–2022 rahoittama Ikäystävällinen Ruokolahti -hanke, projektipäällikkö Kirsi Koskelainen ja LAB ammattikorkeakoulun Palvelumuotoilustudio aloittivat yhteistyön keväällä 2023. Tavoitteena oli parantaa ikääntyvien Ruokolahtelaisten osallisuutta sekä yhteisöllisyyttä, luomalla asiakaslähtöinen toimintamalli.

Opiskelijat järjestivät työpajoja ikääntyneille, heidän omaisilleen ja päätöksentekijöille. Lopputuloksena oli uusi osallisuuden ja yhteisöllisyyden

toimintamalli asiakasymmärryksen, haastatteluiden, benchmarkkauksen ja onlinekyselyn tulosten pohjalta. Lisäksi projektin tavoitteena oli luoda raamit ja mallinnettu toimintakonsepti, jota voi skaalata myös muihin kuntiin.

Kuva 6. Opiskelijoiden markkinointiviestinnän toimintamalli

Markkinointi, esteetön ja saavutettava viestintä, riittävät digitaidot, sähköisen viestinnän esteettömyys ja saavutettavuus sekä tilojen esteettömyys ja saavutettavuus ovat tekijöitä, joiden avulla osallisuus voidaan mahdollistaa. Opiskelijat kehittivät myös aktivaattorimallin. Siinä aktivaattori toimii yhteyshenkilönä kaikille ikääntyneille, mutta hänen roolinsa on etenkin tärkeä niille, jotka jäävät helpommin yhteisöjen ulkopuolelle, passivoituvat ilman rohkaisua tai ovat tietämättömiä jo järjestetyistä toiminnoista. Aktivaattoria voi asiayhteyden mukaan kutsua esimerkiksi ikääntyneiden koordinaattoriksi, tukitai yhteyshenkilöksi.

Opiskelijat korostivat myös tiedottamisen selkeyttä. Mallit vuosikalenterista ja vuosikellosta syntyivät opiskelijoiden ideoimana Ruokolampi -teema huomioiden.

Kuva 7. Opiskelijoiden malli vuosikalenterista.

Kuva 8. Opiskelijoiden malli vuosikellosta.

TAPAHTUMAT +64V KESÄKAUSI 1.5.-31.8.2023							
	MAANANTAI	TIISTAI	KESKIVIIKKO	TORSTAI	PERJANTAI	LAUANTAI	SUNNUNTAI
ELVINKULMA	Bingo 12-13.30	-	Laulukammari 13.30-14.30	Historian havinaa 17-17	-	-	Elokuva 16-18.30
KOIVURANNAN KERHOHUONE	-	Tablettikerho 15- 16	Yhteisruokailu € 11-13	-	Kirjakerho* 17-18 Musavisa 18-19	Tolveohjelma 13-15	-
TORI	-	-	-	Markkinat 9-14	-	Munkkikahvit 9-12	-
PAPPILA	-	Miestenkerho 15-17	-	Tanssit 18-20	Käsityökerho € 13-16	-	-
KALASTUSMAJA	Kalaretki 17-19	-	Marjanpoimijat* 14-16	-	Nokipannukahvit 17-18	-	Lintubongarit* 10-14
KUNTOSALI	Ohjattu sali 9-10	Vapaa sali 8-9	-	Ohjattu sali 9-10	Ryhmäliikunta 8-9	-	-

Kuva 9. Opiskelijoiden malli tapahtumakalenterista.

Opiskelijoiden tekemää työtä tuotiin esille useassa yhteydessä. Kyselyn, työpajojen ja haastattelujen kautta ilmeni, että tehokkaammalle viestinnälle ja markkinoinnille on tarvetta. Ruokolahden ikääntyneille on olemassa paljon aktiviteetteja, tapahtumia ja yhteisöjä. Viestintä ja markkinointi ei kuitenkaan tavoita toivottua kohderyhmää ja järjestettyjen tapahtumien ja toimintojen tiedotus jää puutteelliseksi. Vaikka Ruokolahden kunnan kotisivuilla on paljon tietoa, ei tieto ole aina ajantasaista. Viestintätapojen tulee olla mahdollisimman selkokieliisiä ja visuaalisin menetelmin ottaa huomioon esimerkiksi näköön liittyvät rajoitteet. Myös kirjoitusasulla ja sisällöllä on vaikutusta viestinnän saavutettavuuteen.

Myös hankkeen toimenpide-ehdotuksiin nostettiin ehdotus selkokielisen viestinnän lisäämisestä ikääntyneille kunnan kotisivuja kehittämällä. Tuumasta toimeen, kunnan kotisivuja kehitettiin kunnan viestintä- ja markkinointikoordinaattori Mari Naumasan toimesta jo hankkeen loppupuolella niin, että asuminen ja ympäristö sivuston alle avattiin erillinen ikäystävällinen Ruokolahti -sivusto helpottamaan ikääntyneille suunnattua viestintää. Tässä on mallia muille kunnille. Sivuston löydät täältä:

<https://www.ruokolahti.fi/fi/asuminen-ja-ymparisto/ikaystavallinen-ruokolahti>

4. Asumisen yhteisöllisyys ja aktivaattorimalli

Ihmisten sosiaaliset kontaktit ja tunne kuulumisesta jonnekin ovat tärkeitä hyvinvoinnin tekijöitä kaikille, myös ikäihmisille. Lähiympäristön sosiaaliset kontaktit sekä liikkuminen ovat tärkeitä terveydelle ja hyvinvoinnille, ja ylläpitävät terveellisiä elämäntapoja. Ikääntyneiden ihmisten terveysongelmat voivat ajan kanssa alkaa rajoittaa liikkumista ja sitä kautta vähentää heidän sosiaalisia yhteyksiä muihin ihmisiin. Lisäämällä mahdollisuuksia muiden ihmisten tapaamiseen ja yhteiseen toimintaan terveydellisistä rajoituksista huolimatta voidaan ylläpitää ikääntyneiden hyvinvointia. Muistiongelmat, liikuntakyvyn heikkeneminen ja sosiaalisten kontaktien puuttuminen lisäävät ikääntyneiden tarvetta hakeutua palveluasumisen piiriin normaalia aikaisemmassa vaiheessa.

Yhteisöön liittyvät yhteinen toiminta, tavoitteet ja yhteenkuuluvuuden tunne. Niiden lisäksi merkittävää on yhteisön jäsenten välinen luottamus ja vastavuoroisuus, jotka vahvistavat turvallisuuden tunnetta. Luottamus yhteisön jäsenten välille rakentuu tuttuuden kautta. Luottamus tekee arjesta ja vuorovaikutuksesta sujuvaa, kun muiden luotetaan toimivan yhteisten sopimusten mukaisesti ja yhteistä hyvää ajatellen.

Yhteisöllisen toiminnan on kuitenkin oltava jokseenkin säännöllistä, toistuvaa tai vastavuoroista keskinäistä auttamista ennen kuin voidaan puhua asuinyhteisön yhteisöllisyydestä sanan varsinaisessa merkityksessä. Yhteisöllisyydelle tärkeä vastavuoroisuus toteutuu esimerkiksi naapuriavun kautta, joka on parhaimmillaan kumpaakin osapuolta hyödyttävää toimintaa. Autettava saa apua arkeensa tutulta ihmiseltä, kun taas auttaja voi kokea itsensä tarpeelliseksi ja arvostetuksi, kun hän saa mahdollisuuden hyödyntää osaamistaan toisen hyväksi. Naapuriavun myötä yksilön arjen haasteet muuttuvat yhteisiksi pulmiksi, jotka ratkaistaan yhdessä.

Tärkeitä hyvän yhteisön ominaisuuksia ovat sen jäsenten tasa-arvoisuus ja vaikutusmahdollisuudet. Yhteisöllisyyteen liittyy kuitenkin myös monia

ongelmallisia ilmiöitä. Kun käsitys ”meistä” yhteisön jäsenenä vahvistuu, rajataan samalla ”toisia” yhteisön ulkopuolelle. Millaista asumista ikääntyneille voidaan tarjota, jos yhteisöllisyys nostetaan asumisen keskeiseksi osa-alueeksi?

Yhteisöllisyys asumisessa voi merkitä asukkaille hyvin erilaisia asioita: joillekin se on aktiivista osallistumista yhteiseen toimintaan ja toisille ennemminkin turvallisuuden tunnetta, joka syntyy muiden ihmisten läsnäolosta.

Yhteisöllisyys ei liity ainoastaan itsenäiseen elämään kykenevien ikääntyneiden asumiseen, vaan myös tehostettu palveluasuminen voi olla luonteeltaan yhteisöllistä. Silloin yksikön toimintatavat ja -kulttuuri tukevat asukkaan arjen ja ihmissuhteiden jatkuvuutta. Asukkaan itsemääräämisoikeuden, osallisuuden ja toimijuuden tukeminen on keskeistä, mikä asettaa työntekijät ja asukkaiden omaiset tärkeään rooliin.

Yhteisöllistä asumista voidaan toteuttaa hyvin erilaisista lähtökohdista (ks. Paavolainen 2021), mutta yhteistä monissa kohteissa on asukkaiden välisen vuorovaikutuksen ja toiminnan tarkoituksenmukainen edistäminen eri tavoin: sitä tukevat niin tiloihin liittyvät ratkaisut kuin vaikutusmahdollisuuksien lisääminen ja osaavat työntekijät. Yhteistiloja sisältäviä taloja voidaan markkinoida yhteisöllisinä, mutta yhteisöllisyyden syntymiseen tarvitaan myös konkreettisia toimia ja osaamista sen ylläpitämiseksi.

Yksi mahdollisuus on myös hyödyntää tukihenkilöä (aktivaattori) yhteisten kokemusten apuna. LABin Lahden muotoilualan opiskelijoiden projektiopinnoissa keväällä 2023 ideoima osallisuuden ja yhteisöllisyyden toimintamalli syntyi asiakasymmärryksen, haastatteluiden, benchmarkkauksen ja onlinekyselyn tulosten pohjalta. Aktivaattori on kaikkien ikääntyneiden koordinaattori, tuki- tai yhteyshenkilö. Malli sopii erityisesti niille, jotka jäävät helpommin yhteisöjen ulkopuolelle, passivoituvat ilman rohkaisua tai ovat tietämättömiä järjestetyistä toiminnoista. Aktivaattori voisi olla päävastuussa ikääntyneille suunnatusta toiminnasta ja markkinointiviestinnästä sekä mahdollistaa ikääntyneiden osallistuminen riippumatta tämän toimintakyvystä, taustasta, asuinpaikasta tai taloudellisesta tilanteesta.

5. Asumisen SWOT – analyysi

Ikääntyneiden asumista eri tasoilla haluttiin tarkastella myös SWOT -analyysin kautta hankkeen projektiryhmän toimesta. Tässä vaiheessa tehtävillä päätöksillä on kauaskantoisia seurauksia ja asioita haluttiin nähdä eri näkökulmista. SWOT-analyysi tunnetaan myös nimillä nelikenttäanalyysi tai SWOT-matriisi ja sitä käytetään usein yritysideoiden arviointiin sekä toimintastrategian hahmotteluun. Se on keino tehdä sisäistä analyysia, jolla kartoitetaan nykyisen toiminnan vahvuudet ja heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat.

Toisena keinona on hyödyntää palvelumuotoilua. Palvelumuotoilua voidaan hyödyntää sekä nykyisten palveluiden kehittämiseen että uusien palveluinnovaatioiden luomiseen. Sen avulla halutaan antaa mm. konkreettisia työkaluja ikääntyneiden asumisen ja sen kehittämisen tavoitteiden määrittämiseen Ruokolahdella.

VUOKRA-ASUMINEN

1. Ruokolahden Vanhustentaloyhdistyksen vuokra-asuminen

Nykytila:

Säästötie 16, 20 asuntoa, rakennusvuosi 1985, asunnot yksiöitä ja pieniä kaksioita, vuokra 335,11-441,65 €

Koivuranta, Virastotie 4, 39 asuntoa, rivitalo tulossa käyttökänsä päähän, vuokra 322,87-378,21

<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koivurannan sijainti - Säästötien rivitaloihin teetetään kuntotutkimus, mahdollisesti haetaan ARAn korjausavustusta ja asunnot remontoidaan - edullista asumista - yhteisöllisyys 	<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Säästötielle remontoinnin myötä nykyaikaisia vuokra-asuntoja pienituloisille kuntalaisille - Ruokorinteen ja Iltatähden vapautuvista kiinteistöistä uutta vuokra-asumista kuntaan - kotihoidon ja sen teknologian sekä kuntoutuksen avulla omassa kodissa entistä pidempään (ei tarvitse muuttaa keskustaan, jos oma koti maalla on toimiva). - Koivurannan hallittu alasajo
<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Säästötien rivitalojen sijainti ei ole paras mahdollinen ja niiden käyttöastetta on vaikea saada korkeammaksi mahdollisesta peruskorjauksesta huolimatta - remontoinnin myötä syntyy korjausvelkaa - Virastotien rivitalot purkamalla menetetään hyvällä sijainnilla 39 vuokra-asuntoa, talot ovat korjauskelvottomia 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koivurannan viemäri/käyttövesiputkisto hajoaa ennen korvaavien asuntojen valmistumista. - asukkaat eivät halua muuttaa asuntoihin niiden "huonokuntoisuuden" vuoksi. - Koivurannan purku ja korvaavien asuntojen siirtyminen toisaalle, jolloin yhdistyksen oleminen on uhattuna - ei selkeää kuvaa yhdistyksen tulevaisuudesta - Säästötien remontoinnin tai perussparannuksen kustannusarvio nykyisillä rakennuskustannuksilla on liikaa - ilman peruskorjausta käyttöaste laskee jatkuvasti - vuokria joudutaan nostamaan - Virastotien rivitalojen purkamisen jälkeen edullista vuokra-asumista ei ole tarjolla riittävästi - suunniteltuun hybridirakennukseen ei mahdu ARAn rahoittamaa vuokra-asumista

<p>Mitä olisi parasta, mitä Vanhustentaloyhdistyksen asumisen suhteen voisi tapahtua?</p>	<p>Yhdistyksen tulevaisuuden selkeyttäminen, halutaanko yhdistystä pitää erillisenä vai yhdistetäänkö se kunnan toimintoihin</p>
--	--

Miten tämä tilanne saavutetaan? Mitä voidaan tehdä, jotta tilanteeseen päästään?	Päätökset uusista asunnoista (Koivurannan kohtalo)
Mikä olisi pahinta, mitä Vanhustentaloyhdistyksen asumisen suhteen voisi tapahtua?	Yhdistyksellä ei ole elinvoimaa, jos osa asunnoista häviää
Miten tähän tilanteeseen joudutaan? Mitä voidaan tehdä, ettei tilanteeseen jouduta?	Koivurannan tulevaisuus / korvaavat asunnot kenen hallinnassa? Kunnallinen päätöksenteko
Yhdessä sovittu tavoitetila	Säästötie remontoidaan. Koivurannan korvaavia edullisia vuokra-asuntoja. Talouden tasapaino.

2. Ruokolahden Vuokratalot oy

Kartoitettiin ikääntyneille sopivat kohteet, kohtuuvuokra ja etäisyys hva alle 1 km

Lumikontie 14 – esteettömiä kaksioita 8 kpl (vuokra 567-583 euroa)

Nällisuontie 11 – esteettömiä yksiöitä ja kaksioita 16 kpl (vuokra 384-609 euroa)

Sudenpolku 5 B 4 – kaksio paritalosta (vuokra 503 euroa)

Veikkojenpolku 2 B 10 – kaksio rivitalosta (vuokra 495 euroa)

Vahvuudet - kartoitetuista kohteista löytyi sovitulla kriteereillä 26 ikääntyneille soveltuvaa asuntoa - hyvä sijainti - Lumikontie 14 tarjolla kaksioita pariskunnille- sopii pariskunnille	Mahdollisuudet - tarjoaa asumista kaksioissa omakotitaloista muuttaville - uudisrakennuksille on kysyntää
Heikkoudet - Lumikontie 14 vain kaksioita - 90-luvun kiinteistöjä, joista korjausvelkaa - Nällisuontien asuntojen kylpyhuone ahdas pesukoneelle eikä talolla ole pyykinpesumahdollisuutta	Uhat - kustannukset karkaavat käsistä, vuokrat nousevat liian kalliiksi asukkaat muuttavat pois

Mitä olisi parasta, mitä Ruokolahden Vuokratalot Oy asumisen suhteen voisi tapahtua?	Asuntojen korkea käyttöaste. Uudisrakentamista hyvälle paikalle.
Miten tämä tilanne saavutetaan? Mitä voidaan tehdä, jotta tilanteeseen päästään?	Pitkänajan suunnitelmat. Ikäihmiset jäävät asumaan Ruokolahdelle. Riittävät palvelut, Prismabussi/Cittaribussi.
Mikä olisi pahinta, mitä Ruokolahden Vuokratalot Oy asumisen suhteen voisi tapahtua?	Kiinteistöt jätetään korjaamatta, asunnot menevät huonoon kuntoon, kiinteistöjen kulut nousevat "pilviin" vuokratuotot eivät kata kuluja
Miten tähän tilanteeseen joudutaan? Mitä voidaan tehdä, ettei tilanteeseen jouduta?	Ei seurata taloudessa tapahtuvia muutoksia. Kustannuksia tulee seurata ja karsia kuluja.
Yhdessä sovittu tavoitetila	Asunnot pidetään hyväkuntoisina. Seurataan kysyntää, rakennetaan uutta.

3. Kunnan vuokra-asuminen

Nällisuontie 5 – kolme ikäihmisten rivitaloa, 12 asuntoa – 10 yksiötä, kaksi kaksiota vuokra 317-586 euroa

Veikkojenpolku – kaksi rivitaloa, joissa asuntoja 39-72 m , vuokra 317-586

Vahvuudet - erinomainen sijainti keskellä kuntaa, palvelut lähellä - yhteisöllisyys - valoisat ja esteettömät asunnot	Mahdollisuudet - vuokra-asumisen kokonaisuus, asumisen yhteisöllisyys
---	---

<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - sijainti tuo myös haittapuolia koska "pärinäpojat" häiriköivät asukkaita. - asunnot 90 luvun alusta, remonttitarvetta. Torilan katto pitäisi uusua. - Veikkojen polun asunnot as oy, päätöksentekoon vaikuttavat yksityiset as.omistajat (kunnalla kyllä enemmistö) 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Veikkojen polku sähkölämmitys, sähkön hinta asukkaalle - Ikääntyvät kiinteistöt tarvitsevat remontointia enenevässä määrin
--	--

<p>Mitä olisi parasta, mitä kunnan vuokra-asumisen suhteen voisi tapahtua?</p>	<p>Uusia hyvin toimeen tulevia ja hyväkuntoisia asukkaita muuttaa kuntaan. Yhteisöllistä asumista arvostetaan.</p>
<p>Miten tämä tilanne saavutetaan? Mitä voidaan tehdä, jotta tilanteeseen päästään?</p>	<p>Kuntaa markkinoidaan tosissaan</p>
<p>Mikä olisi pahinta, mitä kunnan asumisen suhteen voisi tapahtua?</p>	<p>Vuokrat nousevat pilviin, isoja teknisiä ongelmia esim. putkirikot</p>
<p>Miten tähän tilanteeseen joudutaan? Mitä voidaan tehdä, ettei tilanteeseen jouduta?</p>	<p>Kustannusten seuranta ja kiinteistöjen ylläpito tärkeää</p>
<p>Yhdessä sovittu tavoitetila</p>	<p>Kehitetään asumisen yhteisöllisyyttä mahdollistamalla kokoontumistiloja ulkona ja sisällä.</p>

YHTEISÖLLINEN ASUMINEN JA YMPÄRIVUOROKAUTINEN PALVELUASUMINEN

Nykytila

Ruokolahden vanhainkoti palvelukeskus 28

Asumisyksikkö Iltatähti 17

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen yhteensä 45 asukaspaikkaa

Toimila 10

Ruokorinne 17

Yhteisöllinen asuminen yhteensä 27 asukaspaikkaa

- Ruokolahden vanhainkoti palvelukeskus ja Toimila toimivat samassa kiinteistössä. Tiloissa ei ole automaattista sammutusjärjestelmää eikä kaikissa huoneissa ole omia wc-tiloja. Yksikössä on paljon pitkiä käytäviä ja yhteistä tilaa, jonka hyödyntäminen on hankalaa. Toiminnallisesti tilat ovat laitospäiset eivätkä ne vastaa nykyisiin ympärivuorokautisen asumisen tarpeisiin.
- Ns. vanhuspalvelulain (laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista 980/2012) mukaan laitoshoidosta tulee toimintana luopua viimeistään vuoden 2027 aikana. Sosiaalihuoltolain mukainen laitoshoido, jota toteutetaan vanhainkodeissa, on väistyvä asumisen muoto koko Suomessa.
- Ruokolahden hyvinvointiaseman välittömässä läheisyydessä sijaitsee yhteisöllisen asumisen yksikkö Ruokorinne ja ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikkö Iltatähti. Molemmissa yksiköissä on 17 asukaspaikkaa. Molemmissa kiinteistöissä on automaattinen sammutusjärjestelmä, ja tilat ovat kohtalaisen toimivat.
- Palvelukeskuksessa ja Ruokorinteessä on yhdestä kahteen lyhytaikaiseen hoitoon tarkoitettua paikkaa.
- Ruokolahdella ei ole yksityisiä asumispalveluja ikääntyneille tarjoavia palvelukoteja.
- Ympäri vuorokautista hoivapaikkaa odottaa tällä hetkellä 8 ruokolahtelaista (toukokuu 2023)

<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunnalla halu rakennuttaa uusi hybridimallinen kiinteistö ikääntyneiden asumispalvelujen järjestämiseen 	<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Suunniteltu toiminnan järjestämistä uudessa hybridirakennuksessa, jonne mahtuu ympärivuorokautinen palveluasuminen ja yhteisöllinen asuminen - Asumispalvelut voidaan keskittää samalle alueelle - Uudet nykyaikaiset tilat - Vapautuvien kiinteistöjen remontoiminen vapaiksi vuokra-asunnoiksi - Yhteisöllisen perhehoidon kehittäminen vapautuvaan Iltatähden kiinteistöön - Ekhva palvelurakennemuutos voi lisätä palvelujen saavutettavuutta
<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kaksi ympärivuorokautista hoitoa tuottavaa yksikköä pienessä kunnassa - Palvelukeskus (laitoshoito) voi toimia nykyisessä muodossa v. 2027 loppuun, tilat eivät täytä vaatimuksia sen jälkeen - Hyvinvointiasema sijaitsee samoissa vanhoissa tiloissa - Asumispalvelut ovat hajallaan keskustaajamassa - Hyvinvointialueen linjaukset ja säästöpainet - Asuntoja ei riitä kaikille tarvitsijoille 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> - vapautuvien kiinteistöjen remontointi ei kannata (Iltatähti ja Ruokorinne) - Ruokorinteen toiminta jää nykyiseen kiinteistöön - henkilöstöpula ekhva alueella, hoitajamitoitus ja säästöt - asumispalvelupaikkojen määrä ei ole riittävä ikääntyvässä kunnassa, erityisesti yli 85 vuotiaiden määrä kasvaa - lyhytaikaishoitoa ei ole tarjolla riittävästi - hybridiratkaisu ei ole toimiva

<p>Mitä olisi parasta, mitä yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen suhteen voisi tapahtua?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ruokolahtelaiset ikäihmiset saisivat asua omassa kunnassaan myös sen jälkeen, kun omassa kodissa asuminen ei onnistu - Lyhytaikaishoitoa olisi tarjolla mm. omaishoidon vapaiden ajaksi - Asumisen kokonaisuus olisi toimiva ja taloudellisesti realistisesti toteutettava ja ylläpidettävä - Ryhmämuotoinen perhehoito täydentäisi osaltaan asumisen ja lyhytaikaishoidon palvelurakennetta - Uudet nykyaikaiset tilat hybridirakennuksessa
<p>Miten tämä tilanne saavutetaan? Mitä voidaan tehdä, jotta tilanteeseen päästään?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Yhteinen näkemys Ekhva ja kunnan välillä - Rahoitusjärjestyy - Osapuolten sitoutuminen perhehoidon kehittämiseen - joustavuus
<p>Mikä olisi pahinta, mitä yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen suhteen voisi tapahtua?</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Henkilöstöpula - henkilöstömitoitus ei täyty, paikkoja joudutaan vähentämään - Hybridirakennuksen rakentaminen viivästyy, lykkääntyy rahoitushaasteiden takia tai peruuntuu palvelurakenneseelvityksen valmistumisen seurauksena
<p>Miten tähän tilanteeseen joudutaan? Mitä voidaan tehdä, ettei tilanteeseen jouduta?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kustannukset kasvavat merkittävästi - Ruokolahden houkuttelevuus asuinkuntana
<p>Yhdessä sovittu tavoitetilä</p>	<p>Ruokolahdella järjestetään ympärivuorokautista palveluasumista ja yhteisöllistä asumista uudessa hybridirakennuksessa. Yhteisöllinen perhehoito käynnistyy Iltatähdessä ja siellä toteutetaan osittain ikääntyneiden lyhytaikaishoitoa. Kustannukset eivät kasva.</p>

6. Kunnan haasteet ikääntyneiden asumisen kehittämisesssä

Tulevina vuosina Ruokolahdella on ratkaistava useita ikääntyneiden asumiseen, hoivaan ja elämänlaatuun liittyviä haasteita, jotka kietoutuvat monin tavoin yhteen.

- Ikääntyneiden määrä ja palvelujen tarve kasvaa, erityisesti +75 ja +85 v.
- SOTE -henkilöstön saatavuuden haasteet
- Ekhva päätös sitoutua asumisen suunnitelman toteuttamiseen tehdään vasta syksyllä 2023 palveluverkkoanalyysin valmistumisen jälkeen
- Vanhenevat kiinteistöt. Vanhustentaloyhdistyksen rivitalot ja Ruokolahden palvelukeskus, sekä sen yhteydessä toimiva Toimila eivät enää kauaa täytä asumisen vaatimuksia.
- Ikääntyvien oma varautuminen ei ole tällä hetkellä riittävää: 45 % asumisen kyselyyn vastanneista kuntalaisista kertoo ennakoineensa asumistaan vähän tai ei ollenkaan. 37 % kertoo, ettei heidän nykyinen kotinsa sovellu heille, mikäli heidän toimintakykynsä laskee.
- Ikääntyneiden kotona asuminen on useita muita Etelä-Karjalan kuntia vähäisempää, samoin kotihoitopalvelujen käyttö/saatavuus

7. Asumisen aikataulutusta

Hankkeen projektiryhmässä aikataulutettiin ikääntyneiden asumispalvelujen uudistusta ideaaliaikataulun (vaihtoehto 1) ja viimeistään toteutettavan aikataulun (vaihtoehto 2) mukaisesti. Laskelmat ovat suuntaa antavia.

Ruokolahti ikäihmisten asumisen rakennemuutos- LUONNOS aikataulusta suunnitteluaikoineen	Ideaali						
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	
Hybridirakennus Ympärivuorokautinen palveluasuminen							Toiminta käynnistyy vuoden 2025 lopulla tai 2026 alkupuolella
Hybridirakennus Yhteisöllinen asuminen						V	Toiminta käynnistyy vuoden 2025 lopulla tai 2026 alkupuolella
Hybridirakennus Terveyspalvelut						A	Toiminta siirtyy hyvinvointiasemalta vuoden 2025 lopulla tai vuoden 2026 alkupuolella
Hybridirakennus muu toiminta						L	Toiminta käynnistyy vuoden 2026 alkupuolella
Iltahähti perhehoito (vaihtoehto 1.)						I	Remontointi voi alkaa aikaisintaan keväällä 2026, valmis vuoden 2027 alkupuolella
Iltahähti vuokra-asuminen (vaihtoehto 2.)						M	Remontointi voi alkaa aikaisintaan keväällä 2026, valmis aikaisintaan keväällä 2027
Ruokorinne vuokra-asumista						S	Remontointi voi alkaa aikaisintaan keväällä 2026, valmis keväällä 2027
Toimila						T	Toiminta siirtyy hybridiin. Uusi käyttötarkoitus tai purku.
Palvelukeskus						A	Toiminta siirtyy hybridiin. Uusi käyttötarkoitus tai purku.
Hyvinvointiasema						!	Toiminta siirtyy hybridiin. Uusi käyttötarkoitus tai purku.
Säästötie							Mahdollinen remontointi vuoden 2024-2025 aikana
Koivuranta							Asukkaat muuttavat Ruokorinteen (ja Iltahäden?) tiloihin vuonna 2027
Uudisrakentaminen							Koivurannan asukkaille + muut

Taulukko 19. Asumisen suunnitelmien vaihtoehto 1 (Ideaalin toteutusaikataulu)

Ruokolahti ikäihmisten asumisen rakennemuutos- LUONNOS aikataulusta suunnitteluaikoineen	Viimeistään						
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	
Hybridirakennus Ympärivuorokautinen palveluasuminen							Toiminta käynnistyy vuoden 2027 lopulla
Hybridirakennus Yhteisöllinen asuminen							Toiminta käynnistyy vuoden 2027 lopulla
Hybridirakennus Terveyspalvelut							Toiminta käynnistyy vuoden 2027 lopulla
Hybridirakennus muu toiminta							Toiminta käynnistyy vuoden 2027 lopulla
Iltahähti perhehoito (vaihtoehto 1.)							Remontointi voi alkaa aikaisintaan keväällä 2027, valmis vuoden 2028 alkupuolella
Iltahähti vuokra-asuminen (vaihtoehto 2.)							Remontointi voi alkaa aikaisintaan keväällä 2027, valmis vuoden 2028 alkupuolella
Ruokorinne vuokra-asumista							Remontointi voi alkaa aikaisintaan keväällä 2027, valmis vuoden 2028 alkupuolella
Toimila							Toiminta siirtyy hybridiin. Uusi käyttötarkoitus tai purku.
Palvelukeskus							Toiminta siirtyy hybridiin. Uusi käyttötarkoitus tai purku.
Hyvinvointiasema							Toiminta siirtyy hybridiin. Uusi käyttötarkoitus tai purku.
Säästötie							Remontointia vuoden 2025 aikana
Koivuranta							Asukkaat muuttavat Ruokorinteen (ja Iltahäden?) tiloihin vuonna 2028
Uudisrakentaminen							Vuonna 2029-2030, Koivurannan asukkaat + muut

Taulukko 20. Asumisen suunnitelmien vaihtoehto 2 (Viimeistään toteutettava)

8. Hankkeen toimenpide-ehdotukset ikääntyneiden asumisen kehittämisessä

1. Hyödynnetään Ikäystävällinen Ruokolahti -hankkeessa tehtyä selvitystyötä (Ikäasumisen suunnitelmaa) päätöksenteon tukena ikääntyneiden asumisen kehittämisessä

Erityisesti väestöennusteet, nykyinen asumispalvelujen käyttö ja tulevaisuuden ennusteet samalla käyttöprosentilla laskettuna antavat suuntaa tulevaisuuden tarpeista. Tärkeimpänä kohderyhmänä täytyy tulevaisuudessakin olla omassa kodissaan asuvat ikäihmiset. Asumisen kyselyn avulla tuotiin esiin 55 vuotta täyttäneiden kuntalaisten asumisen nykytilaa ja toiveita. Asuinympäristön esteettömyyden kehittämiseen on tehty kartoitustyötä ja suunnitelmia esteettömän liikkumisen lisäämiseksi muistiasiat huomioiden.

2. Jatketaan yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa ikääntyneiden asumisen kehittämisessä

Kunnan ja hyvinvointialueen välinen yhteistyö on tärkeää ikääntyneiden asumisen kysymyksissä.

Jatketaan neuvotteluja asumispalvelujen ratkaisusta kunnan ja ekhva välillä molempia tyydyttävän ratkaisun löytämiseksi. Suunnitellaan ja toteutetaan kuntaan ympärivuorokautisen palveluasumisen ja yhteisöllisen palveluasumisen puitteet Etelä-Karjalan hyvinvointialueen hyödynnettäväksi huomioiden tulevaisuuden tarpeet.

3. Lisätään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ennaltaehkäisevää toimintaa kuntalaisten toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja parantamiseksi

Kuntien tehtäviä ovat hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta kaikkien väestöryhmien osalta. Asukaskyselyssä ehdotettiin yhteiskävelyjä ja aktiviteetteja myös kuntataajaman ulkopuolelle. Selvitetään aktivaattorimallin hyödyntämismahdollisuudet ikääntyneiden osallisuuden mahdollistamiseksi.

4. Lisätään ikääntyneiden asumisen ennakointia ja kotona asumista

Jokaisen ruokolahtelaisen tulee asua omaa terveyttään ja toimintakykyään vastaavassa kodissa. Kodin ja ympäristön esteettömyys hyödyttää kaikenikäisiä kuntalaisia. Tavoitteena on, ettei kukaan joudu viettämään sairaalassa aikaa sen takia, että omaan kotiin ei pääse tai siellä ei voi apuvälineiden avulla liikkua. Vanhustenviikolla järjestetään korjausneuvonta -info.

Ruokolahdella yli 85-vuotiaat asuvat harvemmin kotona kuin samanikäiset useimmissa muissa Etelä-Karjalan kunnissa. Selvitetään syyt tähän ja tehdään tarvittavia toimenpiteitä muutoksien mahdollistamiseksi.

5. Selvitetään Ruokolahden vanhustentaloyhdistyksen rooli tulevaisuudessa vuokra-asumisen tuottajana

Varmistetaan Virastotien rivitalojen korvaavan edullisen vuokra-asumisen rakennuttaminen kuntaan. Ikäystävällinen kunta huolehtii myös pienituloisimmista kuntalaisistaan. Säästötien rivitalojen kuntotutkimusten

toimenpidesuosituksena oli, että rakennusten peruskorjauksen hankesuunnittelu aloitetaan nopealla aikataululla. Korjausta vaativat mm. rakennusten vesikatteet, yläpohjarakenteet, asuntojen lattiat, kylpyhuoneiden pintamateriaalit ja ulkoseinärakenteet.

Selvitetään Säästötien rivitalojen peruskorjauksen hinta, vanhustentaloyhdistyksen taloudelliset mahdollisuudet peruskorjaukseen ja vuokra-asumisen tuottamiseen kunnassa tulevaisuudessa.

6. Jatketaan uuden hybridirakennuksen suunnittelua

Uudisrakennukseen tulossa ympärivuorokautista palveluasumista ja yhteisöllistä asumista yhteensä 60 paikkaa. Vaihtoehtoisesti rakennukseen tulee 60 ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkaa. Lisäksi terveystalot siirtyvät rakennuksen 1. kerrokseen. Ratkaistava yhteistilojen riittävyys ja toimivuus.

7. Otetaan vanhusneuvosto ja kuntalaiset mukaan ikääntyneiden asumisen kehittämiseen

Neuvosto oli aktiivisen toimijan roolissa koko hankkeen ajan. Neuvosto ja kuntalaiset haluavat asumisesta ja ympäristöstä sellaisen, jota he itse tarvitsevat ja toivovat.

Hyödynnetään Ikäystävällinen Ruokolahti -sivustoa, joka toimii viestinnän välineenä kuntalaisille tiedottamisessa. Kootaan sinne ajantasainen tieto ja varmistetaan ikääntyneiden tiedonsaanti.

8. Varmistetaan palvelujen saatavuus kehittämällä palveluliikennettä

Tehdään palveluliikenteen kysely asian kartoittamiseksi. Ideoidaan Prismabussin/Cittaribussin toiminnan käynnistämistä.

9. Teetetään ikäystävällisen kunnan arviointi uudelleen vuonna 2024

Arvioinnin avulla voidaan tarkastella Ikäystävällinen Ruokolahti -hankkeen vaikutuksia ja toisaalta seurata, onko esteettömyyttä parannettu toimenpide-ehdotusten mukaisesti.

10. Tehdään asuntotoimiston asukasneuvonta näkyväksi

Lisätään asukasneuvonta asuntotoimiston tehtävänkuvaan, koska siellä jo nykyisinkin sitä tehdään.

9. Ikäasumisen suunnitelma ja sen hyödyntäminen

9.1. Miten suunnitelma tukee Ruokolahden kuntastrategiaa

Ruokolahden kuntastrategia "Rohkea asenne tulevaisuuteen" on hyväksytty kunnanvaltuuston kokouksessa 14.12.2021 ohjaamaan kunnan ja päättäjien työtä alkaneen valtuustokauden ajaksi.

KARJALAN KUKOISTAVIN KOTIKUNTA	MARKKINOINTI, MARKKINAMENO JA MENESTYSHENKI	VALINNAN VAPAUTTA VAPAA-AIKAAN
<p>Pidämme huolta luonnosta ja siirrymme rohkeasti kohti uusiutuvaa energiaa.</p> <p>Peruspalvelumme säilyvät laadukkaina ja huomioimme toiminnassamme loma-asukkaat ja matkailijat.</p> <p>Varmistamme, että Ruokolahdelta löytyy omien tarpeiden mukainen koti jokaiselle halukkaalle.</p>	<p>Rakennamme Rasilasta vetovoimaisen ja saavutettavan vierailu- ja viihtymispaikan Saimaalle.</p> <p>Hyödynnämme leijonabrändiä, panostamme tapahtumatarjontaan ja markkinoimme rohkeasti.</p> <p>Edesautamme aktiivisesti ruokolahtelaisten yritysten kasvamista ja kehittymistä.</p>	<p>Panostamme vapaaehtoistoiminnan ja yhteisöllisyyden kehittämiseen ja tukemiseen.</p> <p>Koko Ruokolahti liikkuu.</p> <p>Tuemme monimuotoisen kulttuurielämän kehittymistä.</p>

Kuva 10. Ruokolahden kuntastrategia vuosille 2021–2025

Tällä valtuustokaudella uskalletaan tehdä rohkeita ratkaisuja, työskennellään asukaslähtöisellä asenteella ja katsotaan tulevaisuuteen. Lisäksi viestintä on avointa ja päätöksenteko läpinäkyvää, osallistetaan rohkeasti, johdetaan tiedolla ja laadukkaasti ja seurataan aktiivisesti työn tuloksia.

Ikääntyneitä hyödyttää konkreettisista kärkitoimenpiteistä m. Kaljaniementien kevyen liikenteen väylän toteuttaminen ja asuntokannan uudistaminen.

Ikäasumisen suunnitelmassa on painopiste kotona asumisen tukemisessa. Asumisen ennakkoinnin ja varautumisen avulla halutaan mahdollistaa omassa kodissa asuminen. Edullista vuokra-asumista tulee olla tarjolla myös

tulevaisuudessa. Ikääntyneiden liikkumista haluttiin lisätä kehittämällä hyvinvointireitti ja panostamalla tulevaisuudessa riittävästi ennaltaehkäisevään toimintaan. Kuntalaisten palveluita halutaan parantaa Prisma/Cittari - palvelubussin avulla. On tärkeämpää suunnata palveluliikennettä Imatran marketteihin, jos vaihtoehtona on ikääntyneiden muuttaminen pois omasta kunnasta liian vähäisten palvelujen takia.

9.2. Miten suunnitelma tukee Etelä-Karjalan hyvinvointialueen strategiaa?

Strategiaa tarkennetaan kevään 2023 aikana soten palvelustrategialla ja pelastustoimen palvelutasopäätöksellä. Näiden valmisteluun liittyvä asukkaiden ja sidosryhmien kantojen kuuleminen sekä osallistaminen toteutettiin huhtikuun aikana 2023.

Visio: Olemme edelläkävijäyhteisö, jonka vuoksi hyvinvointialueellamme on saavutettavat palvelut, Suomen hyvinvoivin väestö ja onnellisimmat työntekijät.

Missio: Toimintamme lisää asukkaidemme terveyttä, toimintakykyä ja turvaa läpi elämän.

Ikäasumisen suunnitelmassa on selvitetty ikääntyneiden asumisen nykytila ja asumisen ennusteet väestöennusteisiin peilaten ja tehty asumisen kokonaissuunnitelma päätöksenteon tueksi. Suunnitelmassa on ideoitu yhteisöllisen perhehoidon aloittamista ensimmäisenä kuntana ainakin Etelä-Karjalan alueella. Ennaltaehkäisevään toimintaa, kotona asumisen tukemiseen teknologian keinoin ja asumisen ennakointiin on kiinnitetty huomiota tietoisuuden lisäämiseksi.

9.3. Miten suunnitelmassa huomioidaan kansallinen ikäohjelma?

Ikäohjelman 2030 keskeisinä vaikuttavuustavoitteina on suunnata ennaltaehkäiseviä ja toimintakykyä parantavia toimia iäkkäälle väestölle ja riskiryhmille, pidentää ikääntyvien työikäisten toimintakykyä ja työuria, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa, lisätä ja mahdollistaa vapaaehtoistyötä, varmistaa iäkkäiden palvelujen yhdenvertaisuus, tehokkaampi koordinaatio ja taloudellinen kestävyys, lisätä asumisen ja asuinympäristöjen ikäystävällisyyttä ja nostaa esille suomalaista ikäteknologian kehittämistä ja hyödyntämistä.

Ruokolahden ikäasumisen hankkeessa on painotettu kotona asumisen tukemista ennaltaehkäisevää työtä lisäämällä. Kuntalaistapahtumissa on korostettu omatoimisen fyysisen ja henkisen toimintakyvyn säilyttämisen tärkeyttä. Samalla halutaan kiinnittää huomiota siihen, miksi kotona asuminen on Ruokolahdella hieman vähäisempää kuin useimmissa muissa kunnissa – mitä muissa kunnissa tehdään paremmin ennaltaehkäisevässä toiminnassa vai löydetäänkö tähän joku muu selitys. Ympäristön ikäystävällisyyden merkitys on huomattu esimerkiksi kunnan vuokra-asumista kartoittaessa. Jotkut vuokratilat ovat rakennuksina esteettömiä, mutta ne sijaitsevat mäen päällä, jolloin ympäristön esteellisyys rajoittaa mahdollisuuksia ja kiinnostusta muuttaa niihin asumaan. Ympäristön esteettömyyttä halutaan lisätä kartoittamalla kuntakeskuksen alue. Lisäksi tietoisuutta kotihoidon teknologisista ratkaisuista on lisätty sekä asumisen tapahtumassa 5.10.2022 että asumisen liitteessä ruokolahtelainen lehdessä 25.5.2023.

9.4. Miten suunnitelmassa huomioidaan Etelä-Karjalan ikäpoliittinen ohjelma?

Etelä-Karjalan suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2021–2025 on jatkoa vuosille 2016–2020 laaditulle suunnitelmalle. Suunnitelma on tehty yhteistyössä Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden ja Etelä-Karjalan alueen vanhusneuvostojen sekä kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden edustajien kanssa.

Ohjelman visiona on toimintakykyisenä kotona, arjessa ja elämässä. Yksi ohjelman tavoitteista on ikäystävällinen asuminen ja elinympäristö. Tavoite saavutetaan tarjoamalla ikääntyneille yhteisöllisiä asumisen ratkaisuja, kohtaamispaikkoja ja perhehoitoa, huomioimalla asuinrakennuksissa turvallisuus ja esteettömyys ja kehittämällä asuinympäristöä ikäystävälliseksi. Konkreettisina toimenpiteinä on mainittu mm. kodin muutostöiden mahdollistaminen ja esteettömyyden huomioiminen asumisessa ja elinympäristössä.

Ruokolahden hankkeessa on tehty esteettömyyskarttoituksia kuntakeskuksen julkisissa rakennuksissa ja hyvinvointireitillä, suunniteltu hyvinvointireitti aktivoimaan kaikenikäisten kuntalaisten liikkumista, lisätty tietoa asumisen ennakoinnista ja varautumisesta, asumisen turvallisuudesta,

korjausneuvonnasta ja kodin teknologisista ratkaisuista (mm. Asiaa ikäasumisesta -liite, ruokolahtelainen -lehti 25.5.2023 peittojakelu). Samalla on toteutettu myös ohjelman toista tavoitetta, jossa digitalisaatio ja teknologia olisivat osana ikääntyneiden hyvinvointia. Asumisen tapahtumassa Ruokolahden koulukeskuksen monitoimitilassa 15.5.2023 oli mukana VTKL korjausneuvoja Pekka Hulkkonen.

Ikäasumisen suunnitelmassa on hyödynnetty mm. seuraavia lähteitä:

Etelä-Karjalan suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2021–2025

Kortelainen ym. Ikääntyneiden asuminen: ennakointi ja varautuminen kunnissa. Valtioneuvoston kanslia. 2020.

Jolanki, Outi & Leinonen, Emilia & Rajaniemi, Jere & Rappe, Erja & Räsänen, Tiina & Teittinen, Outi & Topo, Päivi 2017. Asumisen yhteisöllisyys ja hyvä vanhuus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 47/2017.

Paavolainen, Taru 2021. Yhteinen arki. Opas ikääntyneiden yhteisölliseen asumiseen. ARA Hankepankki. Saatavilla: <https://ara-hankepankki.fi/show/628>

Ruokolahden kunnan kotisivut (Kaavoitus, Ikäystävällinen Ruokolahti -sivusto)

Välikangas, Katariina 2009. Yhteisöllisyyttä, laatua ja vaihtoehtoja. Ikääntyneiden välimuotoisen asumisen ratkaisuja Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Hollannissa. Ympäristöministeriö 13/2009.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Kirjaamo

Valto Käkelän katu 3

53130 Lappeenranta

Vaihde 05 352 000

Faksi 05 352 7800

etunimi.sukunimi@ekhva.fi

www.ekhva.fi

Y-tunnus: 3221313-1

Asiakirja päättyy tähän.